ЗВЯЗДА

13 лістапада 1996 г. серада, № 266 (23069)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

ДРУГІ БОК МЕДАЛЯ

І танная «Таўрыя» Міністэрству сацыяльнай аховы не па кішэні

Надзеі, ускладаемыя на СП па вытворчасці аўтамабіляў для інвалідаў, пакуль не спраўджваюцца.

Сумеснае беларуска-ўкраінскае прадпрыемства «Таўрыя—Мінск» планавала вырабіць у 1996 годзе 2 тысячы аўтамабіляў з ручным кіраваннем, уладальнікамі якіх павінны стаць айчынныя інваліды. Аднак за дзесяць месяцаў гэтага года «ашчаслівілі» ўсяго 122 чалавекі: толькі на такую колькасць машын органамі Міністэрства сацыяльнай аховы былі знойдзены сродкі.

Нагадаем, што вытворчасць «Таўрый» пачалася на 124-м аўтарамонтным заводзе Міністэрства абароны ў канцы мінулага года. Прэзідэнт рэспублікі Аляксандр Лукашэнка пасля наведвання прадпрыемства выдзеліў 2 мільярды рублёў на развіццё. За снежань 1995 года была сабрана першая партыя машын — 48, пасля чаго Міністэрства сацыяльнай абароны зрабіла заказ на 2 тысячы. Але абласныя ўпраўленні змаглі пачаць пералічваць сродкі толькі ў другой палове гэтага года: па-першае, бюджэт быў зацверджаны ў маі, па-другое, не тыя сумы выдзяляліся на гэтыя патрэбы. Прадпрыемства ж не можа працаваць без грошай: Запарожскі завод, які з'яўляецца партнёрам, пастаўляе камплектуючыя толькі па перадаплаце. Так што на працягу дзесяці месяцаў сёлетняга года АТ «Таўрыя — Мінск» працавала ў «тэмпе вальса». Затое зараз адбываецца пералічэнне сродкаў на выраб 150 аўтамабіляў, што азначае напружаную працу ў дзве змены да канца года.

Хаця ёсць і тут закавыка. Сёння на 124-м аўтарамонтным стаяць 16 кузаwoў. Стаяць ужо месяц па прычыне адсутнасці рухавікоў. Пастаўшчык, той жа Запарожскі завод, абяцае даставіць іх у сярэдзіне лістапада. Не ўсё гладка ў партнёраў, нерытмічна яны працуюць. Так што атрыманне грошай яшчэ не сведчанне таго, што хутка з'явяцца машыны.

(Заканчэнне на 3-й стар.)

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

№ 460

Аб зацвярджэнні тэкста праекта змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь (новая рэдакцыя Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь), вынесенага на абавязковы рэспубліканскі рэферэндум

У сувязі з тым, што Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь не зацвердзіў тэкст праекта змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, вынесенага на абавязковы рэспубліканскі рэферэндум Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь, і ў адпаведнасці з пунктам 1 часткі першай артыкула 100 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь **пастанаўляю:**

1. Зацвердзіць тэкст праекта змяненняў і дапаўненняў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь (новая рэдакцыя Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь), вынесенага на абавязковы рэспубліканскі рэферэндум Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Лукашэнкам А. Р., з улікам вынікаў усенароднага абмеркавання (прыкладаецца).

2. Гэты Указ уступае ў сілу з дня яго апублікавання.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

9 лістапада 1996 г., г. Мінск.

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ДАЎ ІНТЭРВ'Ю ФРАНЦУЗСКАМУ ЖУРНАЛІСТУ

Мы ўжо прывыклі да таго, што краіны Заходняй Еўропы праяўляюць усё большую цікавасць да Беларусі. Прычым, як лічыць Прэзідэнт нашай рэспублікі Аляксандр Лукашэнка, гэта цікавасць «падаграваецца» сіламі і прадстаўнікамі сродкаў масавай інфармацыі з апазіцыйных кіраўніку дзяржавы колаў. Аб гэтым беларускі Прэзідэнт заявіў у інтэрв'ю карэспандэнту французскага часопіса «Пуэн» Жаскару Гюберу, якое ён даў 12 лістапада. Гэта ўплывовае і распаўсюджанае выданне адлюстроўвае погляды «правага цэнтра» палітычных сіл Францыі. «Пуэн» карыстаецца рэпутацыяй сур'ёзнага аналітычнага часопіса, разлічанага на палітыкаў і прадстаўнікоў дзелавых колаў.

Таму нядзіўна, што Жаскара Гюбера цікавілі перш за ўсё ўнутрыпалітычная сітуацыя ў нашай рэспубліцы напярэдадні маючага адбыцца рэферэндуму, працэс рэфарміравання яе эканомікі, адносіны Беларусі з Расіяй. У ходзе інтэрв'ю былі закрануты таксама праблемы, звязаныя з наступствамі аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

БЕЛТА.

УКАЗ ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

№ 461

Аб назначэнні У.М.ШЫМАВА міністрам эканомікі Рэспублікі Беларусь

Назначыць Шымава Уладзіміра Мікалаевіча міністрам эканомікі Рэспублікі Беларусь, вызваліўшы яго ад пасады першага намесніка міністра эканомікі Рэспублікі Беларусь.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.

12 лістапада 1996 г., г.Мінск.

❑

Уладзімір Мікалаевіч Шымаў — ураджэнец Прымор'скага раёна Запарожскай вобласці, нарадзіўся ў 1948 годзе. Па нацыянальнасці — балгарын. Адукацыя вышэйшая — закончыў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ламаносава. Доктар эканамічных навук, акадэмік Беларускай інжынернай акадэміі.

Пасля заканчэння універсітэта У.М.Шымаў працаваў у Савеце па вывучэнню прадукцыйных сіл пры Дзяржплане СССР. З 1976-га па 1989 год працаваў на розных пасадах у Навукова-даследчым эканамічным інстытуце (Беларусь) і ў Гомельскім кааператыўным інстытуце. З 1989 года — намеснік дырэктара Навукова-даследчага эканамічнага інстытута. У 1995 годзе назначаны першым намеснікам міністра эканомікі Рэспублікі Беларусь.

Пад непасрэдным кіраўніцтвам У.М.Шымава распрацаваны шэраг праграм сацыяльна-эканамічнага развіцця рэспублікі. З'яўляецца аўтарам многіх навуковых работ, у тым ліку пяці манаграфій.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

РАБОТА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА АКАЗАЛАСЯ ПАД ПАГРОЗАЙ ЗРЫВУ

Пасля працяглых выхадных дзён учора аднавіла работу сесія Вярхоўнага Савета Беларусі. Аднак для ўдзелу ў ёй у Мінск прыбылі далёка не ўсе дэпутаты: раніцай 12 лістапада зарэгістраваліся ўсяго толькі 135 народных выбраннікаў, што, безумоўна, склала неабходны кворум, але, тым не менш, стварыла і рэальную пагрозу пры прыняцці некаторых важных рашэнняў.

Сярод прагульшчыкаў асабліва вызначыліся прадстаўнікі дэпутацкага аб'яднання «Згода», большасць якіх праігнаравала пленарныя пасяджэнні. Дарэчы, каменціруючы паводзіны сваіх калег, Юрый Малумаў зазначыў, што дэпутаты ў гэты час «плённа працуюць у сваіх акругах». Праўда, на пытанне адносна дэпутацкай дысцыпліны намеснік старшыні Вярхоўнага Савета не знайшоў што адказаць. У сваю чаргу Васіль Новікаў паведаміў журналістам, што, паводле яго інфармацыі, гэта адбылося зусім не выпадкова, бо дэпутатам, на якіх выканаўчая ўлада можа непасрэдна ўплываць, было загадана не наведваць пасяджэнне сесіі.

Наступстваў такіх паводзінаў пэўнай часткі дэпутацкага корпуса доўга чакаць не прыйшлося. Калі раніцай парламенту сяк-так удалося прыняць папраўкі ў Закон «Аб падаткаабкладанні малых суб'ектаў гаспадарання» і шэраг іншых заканадаўчых актаў у сферы эканомікі, то спроба прыняць на дзённым пасяджэнні заяву Вярхоўнага Савета аб палітычнай сітуацыі ў краіне закончылася безвынікова. Зала пасяджэнняў да таго часу ўжо настолькі апусцела, што дэпутацкіх галасоў не хапіла нават для таго, каб уключыць пытанне ў парадак дня: на момант галасавання карэспандэнту ўдалося налічыць на сваіх працоўных месцах не больш за 90 дэпутатаў. Такім чынам, парламент элементарна ўхіліўся ад рэагавання на падзеі ў краіне, якія з кожным днём усё больш і больш ускладняюцца. Паводле заяў некаторых адказных асоб, яны ўжо балансуюць на крымінальнай мяжы. Так, учора з журналістамі, акрэдытаванымі ў Вярхоўным Савеце, сустрэліся Васіль Новікаў, Віктар Ганчар і Сямён Домаш. Яны коратка праінфармавалі прадстаўнікоў СМІ аб выніках нарады з кіраўнікамі мясцовых Саветаў, якая адбылася ў парламенце напярэдадні. На яе з'явіліся замест 160 чалавек усяго 35, астатнія адсутнічалі па невядомых прычынах. Зрэшты, не трэба доўга думаць, каб зразумець гэтыя прычыны. Яны аналагічныя тым, якія паставілі пад пагрозу зрыву работу Вярхоўнага Савета. Таму ў бліжэйшы час нарада будзе склікана паўторна.

Віктар Ганчар зрабіў некалькі рэзкіх заяў адносна рэферэндуму і тых падзей, якія адбываюцца вакол яго. Ён падкрэсліў, што з улікам ужо дапушчаных парушэнняў заканадаўства і графіка мерапрыемстваў пры правядзенні галасавання падагульняючы пратакол па рэферэндуму старшыня Цэнтрвыбаркома падпісаць не зможа. Ужо зараз можна канстатаваць, што матэрыялы будуць накіраваны ў Генеральную пракуратуру для праверкі адносна іх правамоцнасці. Найбольшае абурэнне Віктара Ганчара выклікаў той факт, што датэрміновае галасаванне, якое пачалося 9 лістапада, навязваецца выканаўчай уладай людзям, у выніку чаго ёсць факты, калі на некаторых выбарчых участках прагаласавалі ўжо большасць грамадзян. В. Ганчар падкрэсліў, што датэрмінова могуць прагаласаваць толькі тыя выбаршчыкі, якія будуць адсутнічаць у сваёй акрузе менавіта 24 лістапада. Але ўвогуле сам факт датэрміновага галасавання выклікае крытыку, паколькі зараз яшчэ невядомы тэксты праектаў Канстытуцый. Ніводзін выбарчы ўчастак, па словах старшыні Цэнтрвыбаркома, дагэтуль не атрымаў канчатковых тэкстаў Асноўнага закона, паколькі ніводзін праект не надрукаваны ў неабходнай колькасці. «У гэтых умовах, — заявіў Ганчар, — мы не можам лічыць галасаванне пачатым».

Асобна ён выказаўся наконт выступлення Аляксандра Лукашэнкі ў Дзяржаўнай Думе Расіі, якое запланавана на 13 лістапада. Старшыня ЦВК адзначыў, што кіраўніком беларускага парламента ён таксама ўпаўнаважаны выступіць перад расійскімі дэпутатамі, каб данесці альтэрнатыўны пункт погляду на падзеі ў Беларусі напярэдадні рэферэндуму. Ва ўсякім разе, ён спаслаўся на дасягнутую асабістую дамоўленасць паміж С. Шарэцкім і Г. Селязнёвым. «Я не сумняваюся, што ў членаў Дзярждумы не будзе жадання выслухаць інфармацыю асобы, якая нясе адказнасць за ход усенароднага галасавання. Пара палажыць канец палітычным спекуляцыям на інтэграцыйных працэсах. Пад прыкрыццём іх праводзіць канстытуцыйны пераварот нікому не дазволена».

Дарэчы, аналагічныя думкі ўтрымліваюцца і ў праекце заявы Вярхоўнага Савета, для абмеркавання якой не хапіла дэпутацкага кворуму. У ёй, у прыватнасці, сцвярджаецца, што Прэзідэнт сваім указам ад 7 лістапада беспадстаўна абвінаваціў Вярхоўны Савет і Канстытуцыйны суд у дзеяннях, якія накіраваны супраць народа, у парушэнні Канстытуцыі і процізаконна прызнаў нядзеючымі заключэнне КС і адпаведнае рашэнне парламента. Гэтым самым, на думку аўтараў заявы, фактычна зроблена спроба ўвядзення прамога прэзідэнцкага кіравання, калі дзейнасць іншых галін улады прыпыняецца. Адначасова ў праекце заявы ўтрымліваецца заклік да народа Беларусі захоўваць спакой і вытрымку, непахісна захоўваць Канстытуцыю і законы краіны, а да Прэзідэнта — вярнуцца ў прававое поле і працягнуць пошук узаемапрымальных рашэнняў для захавання міру і згоды ў нашай краіне.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

РОЗГАЛАС

«Запэўніванні намесніка міністра на батон не намажаш...»

Тэма забеспячэння насельніцтва харчовымі таварамі стала ў апошні час цэнтральнай практычна для ўсіх сродкаў масавай інфармацыі, не гаворачы ўжо пра мясцовыя і нават вярхоўныя ўлады. Як вядома, заўчора Прэзідэнт наведаў шэраг магазінаў сталіцы, каб самому пераканацца ў тым, якім чынам задавальняюцца патрэбы насельніцтва ў плане забеспячэння харчовымі таварамі. Гэтай жа тэме была прысвечана і сустрэча міністра гандлю Пятра Казлова з журналістамі, якая адбылася на наступны дзень у Нацыянальным прэс-цэнтры.

Напачатку міністр зазначыў, што ў кастрычніку забеспячэнне насельніцтва курынымі яйкамі, каўбасамі, мясным паўфабрыкатам, маслам ... даваны і, як зазначыў Пётр Афанасьевіч, «у далейшым — у асенне-зімовы перыяд — у нас не будзе ніякіх збояў у забеспячэнні насельніцтва харчаваннем». Як было сказана далей, на мінскіх халадакамбінатах зараз знаходзіцца 800 тон мяса, 2 тысячы тон масла, якіх хопіць не толькі на Мінск, але і на астатнія рэгіёны краіны. Вырашана і пытанне з забеспячэннем дадатковай пастаўкі ў гандаль яек. Цана на іх зараз будзе ўстаноўлена ў залежнасці ад катэгорыі ад 12 да 16 тысяч рублёў за дзесятак. Што датычыцца мяса, заўчора было прынята рашэнне аб павялічэнні закупачных цэн на жывёлу, але рознічная цана пры гэтым будзе ранейшай (яна будзе падтрымлівацца за кошт зніжэння гандлёвых надбавак і выдаткаў перапрацоўшчыкаў). Да ўсяго, вываз мяса за межы краіны да той пары, пакуль не будуць задаволены патрэбы ўнутранага рынку, забаронены.

Адказваючы на пытанне карэспандэнта «Звязды», ці будуць павышацца цэны на харчаванне, міністр адказаў, што абвальнага росту цэн урад не дапусціць. Разам з тым, як адзначыў спадар Казлоў, з улікам інфляцыі будзе праводзіцца іх «мяккае», паступовае павелічэнне. Для прыкладу Пётр Афанасьевіч параўнаў кошт гарэлкі пры ранейшым курсе долара і цяперашнім. Дарэчы, на думку міністра гандлю, гэты прадукт не столькі п'ецца (за кастрычнік Мінск атрымаў гарэлкі 130 працэнтаў да мінулагодняга), колькі бярэцца ў запас, як «валюта».

Адышоўшы крыху ўбок, працытую ліст чытача В. Фрыгіна з Магілёва: «Сёння, як і некалькі вечароў запар, зайшоўшы ў шэраг магазінаў (у асноўным — Ленінскага раёна) не змог купіць масла. Адкрыўшы дома «Звязду», прачытаў, што, па словах намесніка міністра Еўтухоўскага, масла ў Магілёве ёсць. Але яго запэўніванні на хлеб не намажаш, таму прыйшлося браць маргарын «Rama» па 50 тысяч рублёў за кілаграм...»

Сяргей РАСОЛЬКА.

«ГАРАЧЫЯ» ТЭЛЕФОНЫ «ЗВЯЗДЫ» — 268-28-72 І 268-27-52

Пачым чаравікі для ветэрана вайны?

Патэлефанаваў да нас нядаўна чытач з вёскі Астрашыцкі Гарадок Мінскага раёна Мікалай Цімафеевіч Шамрук. Ён інвалід Вялікай Айчыннай вайны І групы. Аднак адносіны да яго, як і да заслужаных людзей, франтавікоў, не лепшыя. Так, паводле слоў сп. Шамрук, зараз вельмі нялёгка. З аднаго боку — ...

А з другога адбываецца ігнараванне ветэранскіх цяжкасцей і турбот. ... дзям, але ўсё ж прыйшлося ехаць. Калі, нарэшце, прыйшлі яны ў вышэйпамянёную краму, то ім сказалі, што абслугоўваюцца тут толькі... асобы з гарадской прапіскай.

Таму паглядзеўшы на цэны (якія, дарэчы, дзесьці працэнтаў на 20—30 ніжэйшыя, чым у іншых магазінах), адправіліся ветэраны каб расказаць пра свае клопаты ўладам. Тыя выслухалі, але абяцанняў з вуснаў прадстаўнікоў райвыканкома не прагучала. Маўляў, можаце набываць сабе чаравікі і ў іншых магазінах...

Зараз засталіся ветэраны Заастравецкага сельскага Савета сам-насам са сваёй разгубленасцю. Яны не ведаюць, чаму, «прайшоўшы ваеннае пекла, вымушаны сцяўшы зубы ад адчаю, выходзіць з чыноўніцкіх кабінетаў». Не разумеюць, за што да іх такія адносіны.

Мы таксама не разумеем. За што?

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

Паважаныя чытачы, тэлефануйце да нас. «Гарачая» лінія «Звязды» (268-28-72 і 268-27-51) чакае вашых званкоў кожны дзень з 10 да 13 гадзін.

Загінуў вядомы палітолаг і журналіст Анатоль Майсеня

Учора раніцай, у 7 гадзін 30 хвілін, у аўтамабільнай катастрофе загінуў вядомы беларускі журналіст і палітолаг, кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета па 225-й Купалаўскай акрузе г. Мінска Анатоль Іосіфавіч Майсеня.

Як паведамілі карэспандэнту «Звязды» ў прэс-службе Міністэрства ўнутраных спраў, трагедыя адбылася на тэрыторыі Стаўбцоўскага раёна, каля вёскі Яблынаўка, на 286-м кіламетры магістралі «Брэст—Масква».

Аўтамабіль «Джып-Чэрокі», якім кіраваў А. Майсеня, урэзаўся ззаду ў грузавік «ГАЗ-53», што рухаўся ў тым жа напрамку. Пацярпеўшы знаходзіўся ў машыне адзін. З цяжкімі траўмамі ён быў дастаўлены ў рэанімацыйнае аддзяленне Стаўбцоўскай бальніцы, дзе праз некалькі хвілін памёр. Па нашых звестках, Анатоль Майсеня вяртаўся са службовай камандзіроўкі з Германіі. Па факту аварыі заведзена крымінальная справа.

Кар. «Звязды».

Беспрацоўе: рост замаруджваецца?

Маленькая падстава для аптымізму: калі параўноўваць з папярэднімі месяцамі, у кастрычніку колькасць афіцыяльна зарэгістраваных беспрацоўных павялічылася даволі нязначна — прыкладна на 200 чалавек.

Такім чынам, сёння на ўліку ў службах занятасці насельніцтва знаходзіцца 185.236 нашых грамадзян, альбо 3,33 працэнта ад усяго працаздольнага насельніцтва краіны.

Разам з тым агульная сітуацыя на рынку працы па-ранейшаму даволі напружаная. Так, па стану на пачатак лістапада, у сярэднім па краіне на адно свабоднае працоўнае месца тэарэтычна прэтэндавалі больш як 9 беспрацоўных. Пры гэтым адметна, што 80 працэнтаў вакансій прыпадаюць на рабочыя спецыяльнасці.

Сяргей ГРЫБ.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ у камерцыйных банках на 12 лістапада 1996 г.

Назва банка	Долар ЗША		Нямецкая марка		Расійскі рубель		Тэлефоны
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Белбізнесбанк (гал. апер. упр.) (за рас. рублі)	5850		13100 6250	13300	3.60	3.68	769-531
Белбізнесбанк (гар. дыр.)	20000	20100	13100	13200	3.60	3.70	271-906 067
Гал. упр. НБ па Мінску і Мінскай вобл.	20150		13300		3.70		266-441
Ф-л «Мілавіца» АКБ «Мінскі транзітны банк»	20050	20150	13100	13300	3.60	3.68	372-825
Прыорбанк	20000	20150	13000	13300	3.60	3.68	455-721
Нацыянальны банк РБ (курс для безнаяўных разлікаў)	15050		9959.63		2.75		
Цэнтрабанк Расіі	5475		3642.47		100 бел. р. 23.60		

Інфармацыя прадастаўлена агенцтвам Граўцова.

РЭФЕРЭНДУМ АДКІНУЎ ПРЫНЯЦЦЕ БЕЛАРУСІ Ў САВЕТ ЕЎРОПЫ

— лічаць беларускія парламентарыі Юрый Малумаў і Пятро Краўчанка, якія толькі што вярнуліся са Страсбурга

Абодва гэтыя палітыкі, якія прадстаўляюць як прэзідэнцкі бок (Ю. Малумаў), так і ягоную апазіцыю (П. Краўчанка), прымалі ўдзел у абмеркаванні пытання аб сітуацыі ў Беларусі ў Пастаянным камітэце Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы. Слуханні гэтыя былі ініцыіраваны прэзідэнтам ПАСЕ Лені Фішэр, якая нядаўна пабывала ў нас.

Дакладчыкам па пытанню быў вядомы парламентарый з Вялікабрытаніі сэр Дадлі Сміт, які раней быў вызначаны як дакладчык па праблеме прыёму Беларусі ў Савет Еўропы.

У выніку дыскусіі, у якой удзельнічалі прадстаўнікі многіх краін Еўропы, а таксама абодва названыя беларускія парламентарыі, была прынята рэзалюцыя № 1102 «Аб сітуацыі ў Беларусі». У названай рэзалюцыі зазначаецца, што беларускі Прэзідэнт прапанаваў перагляд Канстытуцыі, прынятай парламентам у 1994 годзе, і гэтыя змены значна павялічаць уладу Прэзідэнта, пры тым што роля парламента будзе значна паніжана ў пытанні магчымасці функцыянавання як незалежнага заканадаўчага і кантралюючага органа ў адносінах да выканаўчай улады. Парламенцкая асамблея прызнае суверэннае права беларускага народа зрабіць неабходныя рэформы Канстытуцыі, аднак гэтая рэформа павінна быць падрыхтавана ва ўмовах шырокага абмеркавання ў свабодных і плюралістычных сродках масавай інфармацыі, якіх, на думку еўрапейскіх парламентарыяў, цяпер у Беларусі фактычна няма. Парламенцкая асамблея заклікала Беларусь вырашаць канстытуцыйны крызіс у рамках дэмакратычных працэсаў і захавання палітычнай стабільнасці. Толькі калі Беларусь будзе заставацца на прынцыпах дэмакратызацыі, магчыма будзе весці размову аб яе членстве ў Савеце Еўропы. Парламенцкая асамблея Савета Еўропы заклікала ўсе зацікаўленыя бакі да «круглага стала», які дазволіць весці прадуктыўны палітычны дыялог і дасягнуць згоды ў канстытуцыйнай рэформе.

Пятро Краўчанка зазначыў, што дакладчык па праблеме сітуацыі ў Беларусі Дадлі Сміт быў вельмі крытычны. Не менш крытычным у адносінах да сітуацыі ў Беларусі быў і сам Пётр Кузьміч, які падчас абмеркавання гэтай праблемы ўзгадаў падзеі апошніх двух гадоў, у прыватнасці, збіванне парламентарыяў у красавіку 1995 года, падаўленне забастоўкі ў метро, забарону свабодных прафсаюзаў, спробу блакіравання дзейнасці парламента з боку выканаўчай улады. Расказаў ён і аб тым, што шмат прэзідэнцкіх указаў прызнана неканстытуцыйнымі, аднак да гэтага часу яны не адменены, нямала часу было прысвечана праблеме свабоды беларускіх СМІ і адсутнасці магчымасці выкарыстання дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі ў апанентаў сённяшняга кіраўніка дзяржавы. Пятро Краўчанка зрабіў выснову, што менавіта Прэзідэнт Лукашэнка вінаваты ў тым, што Беларусь да гэтага часу не прынята ў Савет Еўропы і што ініцыіраваны ім рэферэндум далёка адкінуў нас ад гэтай перспектывы. Таксама ён зазначыў, што ў бліжэйшую пятніцу будзе атрымана рэзалюцыя экспертаў так званай Венецыянскай камісіі па двух удакладненых праектах Канстытуцыі, што вынесены на рэферэндум, і што 24 лістапада ў Беларусь прыбудзе вялікая група прадстаўнікоў Савета Еўропы.

Іншую думку выказаў віцэ-спікер беларускага парламента Юрый Малумаў. Ён зазначыў, што Беларусь не прынята ў Савет Еўропы з-за таго, што не паспела стаць членам гэтай арганізацыі, калі туды прымаліся былыя савецкія рэспублікі без асаблівага разбору, а толькі зыходзячы з палітычных меркаванняў. Цяпер Савет Еўропы стаў больш разборлівы. Аднак Ю. Малумаў таксама прызнаў, што рэферэндум і палітычны крызіс у Беларусі значна адцягваюць перспектыву далучэння нашай краіны да гэтай аўтарытэтнай еўрапейскай арганізацыі.

Акрамя таго, Ю. Малумаў згадзіўся, што са сродкамі масавай інфармацыі ў Беларусі існуюць праблемы, што апазіцыя не мае належнага доступу да іх. Аднак такія ж праблемы існуюць і ў іншых краінах, нават членах Савета Еўропы — Албаніі, Харватыі. Ю. Малумаў выказаў сваё задавальненне даволі нейтральным тэкстам рэзалюцыі Пастаяннага камітэта ПАСЕ ў адрозненне ад вядомай рэзалюцыі Еўрапарламента, прысвечанай сітуацыі ў Беларусі. Ю. Малумаў выказаў еўрапейскім парламентарыям свой пункт гледжання на рэферэндум і канстытуцыйныя пераўтварэнні ў нашай краіне, што, на яго погляд, менавіта парламент унёс саперніцтва ў гэты працэс і што было створана шмат перашкод для рэферэндуму.

Памянёная рэзалюцыя Пастаяннага камітэта ПАСЕ была прынята аднагалосна. Яна зусім не расцэнена як нейкае ўмяшанне ва ўнутраныя справы Беларусі. Беларускі народ суверэнны ў сваіх дзеяннях, аднак Савет Еўропы пакідае за сабой права ацэньваць гэтыя дзеянні, перш чым супрацоўнічаць з намі ў справе прыняцця нашай краіны ў гэту арганізацыю.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

НАДЗЁННАЕ

Валерый НОВАК:

«Я НЕ ДУМАЮ, ШТО СЁЛЕТА МЫ БУДЗЕМ ЗІМАВАЦЬ ГОРШ, ЧЫМ РАНЕЙ»

Наш карэспандэнт сустрэўся з намеснікам міністра жыллёва-камунальнай гаспадаркі Валерыем НОВАКАМ

— **Валерый Антонавіч, у якім стане зараз знаходзіцца комплекс мерапрыемстваў па падрыхтоўцы да зімы?**

— Сёння з упэўненасцю можна заявіць, што пры ўсіх фінансавых цяжкасцях аб'екты жыллёва-камунальнай гаспадаркі поўнасцю падрыхтаваны да зімы. Аднак маецца шэраг супярэчнасцей.

— **Якіх?**

— Больш як тры гады аб'ёмы работ па замене цеплавых сетак ніжэй за нарматыўныя адзнакі на 40—60 працэнтаў. Гэта, вядома, можа адбіцца на ўстойлівым цеплазабеспячэнні, таму што з-за адсутнасці неабходных сродкаў мы часцей за ўсё займаемся аднаўленнем, своеасаблівым латаннем дзірак, замест замены непрыгодных для карыстання ўчасткаў. Да таго ж за летні перыяд да нашай сістэмы падключыўся шэраг новых аб'ектаў, такім чынам магутнасць узрасла дзесьці на 20 працэнтаў і, адпаведна, павялічылася сумарнае спажыванне паліва.

— **Пытанні з палівам зараз, напэўна, не ўзнікае?**

— Большасць выканкомаў мясцовых Саветаў з разуменнем аднесліся да падрыхтоўкі да зімы, выдзяляліся неабходныя фінансавыя, працоўныя рэсурсы. Пастаянную ўвагу праблемам жыллёва-камунальнай гаспадаркі ўдзяляў і ўрад. Так з рэспубліканскага бюджэту накіроўваліся сродкі, якія б дазволілі забяспечыць бесперабойную работу інжынерных сетак і аб'ектаў. У тым ліку нядаўна нам быў прадастаўлены крэдыт на суму 60 мільярдаў беларускіх рублёў на закупку неабходнай колькасці мазуту. Грошы выдзелены, але мы дасюль не можам набыць неабходнае паліва з-за... яго адсутнасці на нафтаперапрацоўчых заводах Наваполацка і Мазыра. Адпаведныя дагаворы ўжо падпісаны, дамоўленасць ёсць, аднак мазуту мы не атрымалі ні грама. Час ідзе, выдзеленую суму праканверсаваць няма магчымасці (усе мы ведаем пра цяперашнія цяжкасці з валютай). Наогул, маецца запас паліва дзесьці месяцы на два ў цэлым па краіне. Таму хваляваца пакуль няма падстаў. Тым больш, што надвор'е зараз някепскае. У мінулым годзе ў гэты час ужо маразы трашчалі. Спадзяюся, што сітуацыя на нафтаперапрацоўчых заводах у хуткім часе зменіцца.

— **Ці прымаліся неабходныя меры на выпадак узнікнення аварыйнай сітуацыі?**

— Вядома, ствараецца неабходны рэзерв матэрыялаў, абсталявання, спецыяльных механізмаў для ліквідацыі магчымых аварый. Неабходна наладзіць функцыянаванне адпаведных брыгад, зладжанасць у рабоце энергетычных прадпрыемстваў розных міністэрстваў і ведамстваў (таму што камунальныя кацельні адпускаюць толькі 30 працэнтаў цеплавой энергіі для патрэб жылфонду і аб'ектаў сацкультбыту). Нядаўна быў наладжаны семінар з удзелам прадстаўнікоў дыспетчарскіх службаў, дзе дасягнута дамоўленасць аб неабходнай інфармаванасці наконт тых дзеянняў, што яны ажыццяўляюць. Гэта, я лічу, вельмі важна.

— **Чаму зараз батарэі амаль штодня мяняюць сваю тэмпературу — то яны такія гарачыя, што да іх не дакрануцца, то ледзь цёплыя?**

— Уся справа ў тым, што існуючая сістэма цеплазабеспячэння вельмі інерцыйная, бо выкарыстоўваюцца буйныя крыніцы цяпла, і, каб запусціць сістэму спачатку адбываюцца ўсе тыя супярэчнасці, што вы апісалі. Пакуль працуе рэжым наладкі, гэта цяжкасці так званага пачатковага перыяду.

— **І можна быць упэўненымі, што ўзімку будзе цёпла ў кватэры?**

(Заканчэнне на 3-й стар.)

КРЫК ДУШЫ

ЗАМЕСТ ДАПАМОГІ — ТУМАННЫЯ АБЯЦАННІ?..

Дарагая рэдакцыя газеты «Звязда», звяртаюся да вас як да адной з самых уплывовых газет Рэспублікі Беларусь.

А справа вось у чым.

З 29 мая 1996 года па абавязковаму адсяленню з зоны забруджвання пасля катастрофы на Чарнобыльскай АЭС з Веткаўскага раёна Гомельскай вобласці я з сям'ёй пераехала ў Мсціслаўскі раён Магілёўшчыны. Пераезд афармілі згодна з пасведчаннем, выдадзеным Гомельскім аблвыканкомам, і даведкай старшыні калгаса «XXI з'езд КПСС» Мсціслаўскага раёна, у якой мне былі абяцаны жыллё і работа.

І вось ужо пяць месяцаў я ні кватэры, ні работы атрымаць не магу. Неаднаразова звярталася ў Мсціслаўскі райвыканком, але акрамя туманных абяцанняў — ніякага выніку. А без прапіскі не магу нават стаць на ўлік у службе занятасці. Усе зберажэнні, якія былі, я ўжо растраціла. А як далей жыць, не ведаю, хоць не за гарамі зіма.

Прашу вас: дапамажыце!

З глыбокай павагай

Алена ІНТАРЭСАВА.

в. Людагошч, Мсціслаўскі раён.

АД АДДЗЕЛА ПІСЬМАЎ

Да свайго пісьма А. Інтарэсава прыклала пасведчанне, выдадзенае Гомельскім аблвыканкомам 29 красавіка сёлетняга года, у якім сказана, што яна з 17-гадовай дачкой пераехала на Мсціслаўшчыну па абавязковаму адсяленню. Чаму ж тады такі працяглы час не вырашаліся для гэтай сям'і жыццёва важныя пытанні? Дырэктар раённага цэнтра занятасці Васіль Косік, з якім мы звязаліся па тэлефоне, адказаў так: «Мы не маглі яе паставіць на ўлік, бо няма ў перасяленкі мясцовай прапіскі». Калі яна будзе, то, маўляў, дапаможам падабраць і работу.

Старшыня раённага выканаўчага камітэта Сяргей Дзямідзенка ўнёс больш поўную яснасць у гэтую сітуацыю. Алене Міхайлаўне прапаноўвалі кватэру ў адным з трох пасёлкаў для чарнобыльцаў. Аднак яна адмовілася і захацела жыць разам з бацькамі ў калгасе «XXI з'езд КПСС». Тут прапаноўвалі і работу, але жанчына працаваць у гаспадарцы не пажадала. Зусім нядаўна яе ўладкавалі ў мясцовы камбінат бытавога абслугоўвання насельніцтва, для чаго спецыяльна адкрылі новае рабочае месца.

А вось з жыллём справа аказалася куды больш складанай. Але і гэта пытанне, пасля таго, як выслабаніцца пакой, будзе таксама вырашана. Думаецца, што райвыканком возьме яго пад свой кантроль і давядзе да належнага, лагічнага завяршэння.

Безумоўна, людзі, якія пацярпелі ад чарнобыльскай бяды, згодна з адпаведным законам, маюць права на льготы, на пастаянную належную ўвагу і клопаты. Але разам з тым перасяленцы на новым месцы таксама не павінны іншы раз капрызнічаць і ствараць нікому не патрэбныя лішнія праблемы, а перш-наперш сабе.

АДНЫМ СКАЗАМ

Больш за трэць банкаў павялічваюць рызыку ліквіднасці, прыцягваючы ўклады насельніцтва ў памерах, якія перавышаюць уласны капітал.

Сёння дзяржаўнай сетцы **бальніцы завінаваціліся** каля 103 мільярдаў рублёў.

Сума запазычанасці па зарплаце прадпрыемстваў і арганізацый рэспублікі склала 237,1 мільярда рублёў.

Удзельная вага **краін СНД** у агульным аб'ёме тавараабароту Расіі **павялічылася** ў студзені—жніўні 1996 года да 24,9 працэнта супраць 21,4 працэнта ў студзені—жніўні 1995 года.

Да 1 кастрычніка **12 банкаў не выканалі патрабаванні Указа Прэзідэнта № 209,** у якім прадугледжана, што расходы банкаў на будаўніцтва будынкаў і збудаванняў, набыццё асноўных фондаў ажыццяўляюцца за кошт часткі прыбытку.

За 10 месяцаў гэтага года **толькі 164 прадпрыемствы з 549,** уключаных у рэспубліканскі пералік аб'ектаў, якія падлягаюць прыватызацыі ў сёлетнім годзе, падалі прапановы па акцыяніраванню.

Як прагназіруе дэпартамент машынабудавання Міністэрства прамысловасці Расіі, **вытворчасць аўтамабіляў** у РФ у 1996 годзе застанецца на ўзроўні 1995 года.

Паважаныя чытачы газеты «Звязда»!

Працягваецца падпіска на 1997 год, год, у якім мы разам з вамі адзначым 80-годдзе старэйшай беларускай газеты. У сённяшняй складанай сітуацыі, вядома, цяжка знайсці лішнія грошы на падпіску, але, паверце, «Звязда» не будзе лішняй у вашым доме. Мы даём вам галоўнае — інфармацыю.

Падпіску можна аформіць на паўгода (тады, прыслаўшы спецыяльны купон, вы зможаце стаць удзельнікам латарэі, галоўны прыз якой — конь з вупражжу). Кошт падпіскі на першае паўгоддзе — **83.400 рублёў.**

Падпіску можна аформіць і на тры месяцы **(41.700 рублёў).** *Удзельнікі латарэі могуць выйграць тавары народнага спажывання, сярод якіх электраплуг, веласіпеды, тэлевізары, пральныя машыны, фотаапараты, люстры і г.д.*

Нагадваем, што **спецыяльны конкурс праводзіцца і для паштальёнаў,** для якіх таксама ўстаноўлены каштоўныя прызы: тэлевізар, пральная машына «Мара», веласіпед, а таксама бясплатныя пуцёўкі для аздараўлення і адпачынку дзяцей за мяжой. Падрабязна аб гэтым вы зможаце прачытаць у нумары за 15 лістапада.

Будзем разам!

Розгалас

Беларусь падтрымлівае ўмацаванне супрацоўніцтва краін Цэнтральна-еўрапейскай ініцыятывы

Штогадовая сустрэча кіраўнікоў урадаў і міністраў замежных спраў краін — удзельніц Цэнтральна-еўрапейскай ініцыятывы (ЦЕІ), якая аб'ядноўвае цяпер 16 дзяржаў, адбылася 8-9 лістапада ў аўстрыйскім горадзе Грац. У маі бягучага года паўнапраўным членам ЦЕІ стала і Рэспубліка Беларусь. Нашу дэлегацыю ўзначальваў прэм'ер-міністр Рэспублікі Беларусь Міхаіл Чыгір.

Удзел у такой аўтарытэтнай рэгіянальнай арганізацыі, якой з'яўляецца ЦЕІ, падкрэсліў у сваім выступленні Міхаіл Чыгір, для нас вельмі важна, паколькі ў сваёй палітыцы Беларусь зыходзіць з таго, што ёй у бліжэйшы час трэба будзе заняць дастойнае месца сярод краін Еўропы.

Беларусь вітае нацэленасць ініцыятывы ў першую чаргу на рэалізацыю канкрэтных эканамічных праектаў. Наша краіна мае намер [illegible] актывізаваць сваю дзейнасць у гэтым перспектыўным рэгіянальным аб'яднанні шляхам пашырэння ўдзелу сваіх прадстаўнікоў у рабочых групах ЦЕІ.

У прыватнасці, Беларусь хацела б удзельнічаць у рабочых групах па пытаннях энергетыкі, малога і сярэдняга бізнесу, транспарту, экалогіі, а таксама ў стварэнні рабочай групы па [illegible] кадраў. У рамках магчымай работы, адзначыў Міхаіл Чыгір, мы гатовы разглядаць пытанні забеспячэння транзіту электраэнергіі праз тэрыторыю рэспублікі, а таксама выкарыстання сучасных тэхналогій краін ЦЕІ пры мадэрнізацыі нашага энергетычнага сектара. Рэспубліка Беларусь лічыць, што ЦЕІ трэба будзе ўдзяляць пільную ўвагу праблемам ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай аварыі.

Прэс-служба Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь— БЕЛТА.

Каб «разгрузіць» школу, трэба... зменшыць канікулы?

Як стала вядома «Звяздзе», не выключана, што ў хуткім часе будуць зменшаны тэрміны канікулаў для школьнікаў.

[illegible]

Застаецца хіба дадаць, што [illegible]

Сяргей ГРЫБ.

Інтэлігентнасць — гэта ўменне не прыніжаць іншых людзей

Пры правядзенні вучонымі Інстытута сацыялогіі Акадэміі навук Беларусі сацыялагічнага даследавання сярод моладзі Мінска і Мінскай вобласці [illegible] было задана пытанне: «Як вы лічыце, з чым у большай ступені звязана інтэлігентнасць?» [illegible]

На пытанне «Культура якога народа вам асабліва блізкая?» па 57 працэнтаў адказаўшых указалі на беларускі і рускі народы. [illegible]

Леанід ІГНАЦЬЕЎ, БелаПАН.

У Беларусі пачынае працаваць праграма рэабілітацыі інвалідаў

29—31 кастрычніка ў Мінску адбылася I Міжнародная канферэнцыя на тэму «Медыцынская, сацыяльная, прафесіянальная рэабілітацыя хворых і інвалідаў». У ёй узялі ўдзел больш за 300 прадстаўнікоў Беларусі, блізкага і далёкага замежжа, ААН.

[illegible]

Яна САВІЦКАЯ.

«Каласавіны» адбыліся як заўсёды

[illegible]

Іван КУРБЕКА.

«Выдатнікі», бакалаўры і магістры ВНУ будуць атрымліваць больш высокую зарплату

Як паведамілі «Звяздзе» ў аддзеле працы і заработнай платы Міністэрства адукацыі і навукі Беларусі, з 1 студзеня 1997 года павышаецца на 25 працэнтаў стыпендыя для ўсіх студэнтаў ВНУ краіны. [illegible]

[illegible]

Сяргей КУРКАЧ.

Легенды легендамі, але заканамернасць такая ёсць: калі надыходзяць нялёгкія часы, калі людзі вымушаны кожны свой дзень пачынаць з вырашэння праблем самых будзённых, але цяпер амаль невырашальных, калі востра паўстае пытанне аб хлебе надзённым, — міжволі скіроўваюць яны свае позіркі да прыроды. Яна дапаможа, яна не дасць памерці галоднай смерцю. Таму цяпер непараўнальна больш стала ў нашых лясах грыбнікоў і ягаднікаў, таму цяжэй захаваць садавіну і агародніну ў калектыўных гаспадарках, асабліва прыгарадных. (Мы ж выхаваныя ў цвёрдым перакананні, што калектыўнае — значыць нічыё.)

Вось і рыбакамі становяцца тыя, хто рыбу распазнаваў толькі па крамных цэнніках. Але чалавеку, які сядзіць на беразе возера з вудай, няхай нават і не выбраўшы білета члена таварыства паляўнічых і рыбаловаў, можна толькі паспачуваць. Справа ў тым, што чэрпанне з рыбных запасаў нашых рэк і азёр пастаўлена ледзь не на прамысловую аснову. Прычым гэта незаконнае чэрпанне па сваіх аб'ёмах ужо далёка абганяе тое, што здабываецца рыбнымі гаспадаркамі. І калі ў крамах буйных гарадоў прапануецца пакупнікам са свежай рыбы ў асноўным традыцыйны карп, то кірмашы гэтых гарадоў у апошні час сталі вельмі багатымі на самую разнастайную рыбу. Асаблівым попытам карыстаецца вугор, шчупак, лінь. А калі ёсць попыт — кірмаш яго пастараецца задаволіць. Тым больш, што перапродаж рыбы дае вельмі немалыя барышы.

Нарачанскі край, Браслаўшчына, Пастаўшчына, Глыбоччына багатыя на азёры, іх тут сотні. І ці засталося такое, якое абыдзена ўвагай браканьераў — я не ўпэўнены. Сучасны транспарт дастаўляе іх і лёгкія лодкі ў самыя аддаленыя, самыя ціхія куткі. Браканьеры сёння ўзброены такімі прыладамі, што практычна начыста выграбаюць з азёр рыбу. Прымяняемая электроніка ставіць крыж на яе патомстве на бліжэйшыя гады. Імкненне адно: урваць, зачэрпнуць як мага больш, атрымаць гэту шалёную капейку. Аб тым, што застанецца нашчадкам, — ніхто не думае.

Спрыяе такому шырокаму наступу на прыродныя багацці краіны недасканаласць заканадаўства. І сапраўды, калі інспектары рыбааховы затрымліваюць браканьера з сеткай у руках, са злоўленай рыбай у лодцы — тут ужо яму пазбегнуць пакарання цяжка. Хаця ў апошні час браканьеры імкнуцца праз судовыя органы аспрэчваць і гэтае. А вось як быць з чалавекам, які прадае каштоўныя сарты рыбы на кірмашы? Правіламі продаж такой рыбы, нават прылад незаконнага лову забаронены. Але пры складанні пратаколаў узнікае столькі тлумачэнняў, акалічнасцей, нестыковак, што інспектары лічаць за лепшае проста не звязвацца з прадаўцамі.

Зацікавіўшыся гэтай праблемай, я гутарыў з людзьмі кампетэнтнымі, тымі, каго службовыя абавязкі заклікаюць ахоўваць рыбныя запасы, дбаць пра будучыню нашых азёр і рэк. Вось некаторыя меркаванні.

Пётр СІТНІКАЎ, ***дырэктар нацыянальнага парку «Браслаўскія азёры»:***

— Тое, што адбываецца на азёрах у апошнія год-два, інакш чым катастрофай цяжка назваць. Браканьерства набывае нябачаныя раней памеры. Да азёр, асабліва рыбных, імкнуцца людзі самых розных прафесій і ўзростаў, людзі без ніякага сталага занятку. Для знішчэння рыбы выкарыстоўваюцца сеткі, электравуды, восці, падводныя ружжы, іншыя прылады. За дзевяць месяцаў гэтага года інспектары нашага парку затрымалі 51 браканьера, дзяржаве вернуты страты ў суме больш 9 мільёнаў рублёў, яшчэ 10 мільёнаў рублёў парушальнікі заплацілі ў выглядзе штрафаў. Асабліва прываблівае браканьераў рыбнае возера Богінскае. Колькі тут іх ужо злоўлена! Мы нават папярэджваем: «Ды не спрабуйце вы ездзіць. Круглыя суткі пільнуем і будзем пільнаваць».

Але, трэба прызнаць, што далёка не ўсіх браканьераў мы можам злавіць. Хаця акрамя нас працуюць і інспектары рыбааховы. Вельмі шмат азёр і азерцаў у нацыянальным парку, штат інспектараў не такі вялікі, як хацелася б, ды і яны ў асноўным маладыя, не маюць яшчэ дастатковага вопыту.

Уласна кажучы, мы не зусім і гатовы процістаяць такому масаваму руху людзей за дармавой рыбай. Прычым, асноўную масу рыбы з азёр здабываюць не тыя, хто спадзяецца тым самым забяспечыць сабе вячэру. Найбольшую шкоду наносяць перакупшчыкі, якія скупляюць партыі і потым перапраўляюць рыбу ў буйныя гарады. Гэтым летам міліцыя затрымала ў нашым раёне легкавы аўтамабіль, на якім грамадзянін Н. (суд яшчэ не сказаў свайго слова) перавозіў у Мінск 300 кілаграмаў рыбы. Ды што там, паводле неафіцыяльных даных, да 70 працэнтаў вылаўленай у дазволеным парадку рыбы не трапляе на рыбзавод, «растварaецца» з дапамогай перакупшчыкаў. Такой масавай з'яве трэба і процістаўляць адпаведныя меры. Інакш азёры нашы хутка застануцца без рыбы.

Валерый ЮГАНАЎ, ***дырэктар доследнага рыбгаса «Нарач», Мядзельскі раён:***

— Праблема ёсць, і вельмі вялікая, прычым абвастраецца яна год ад году ўсё больш. І галоўная прычына, на мой погляд, у тым, што няма сапраўднага гаспадара. Закон аб рыбнай гаспадарцы «завіс» у Вярхоўным Савеце, сёння азёрамі распараджаюцца мясцовыя ўлады, якія перадаюць іх арганізацыям, установам, гаспадаркам. Такія часовыя гаспадары, зразумела, імкнуцца ўзяць з возера ўсё, што можна. А ці думае хто з іх пра будучыню, пра зарыбленне — я такога пакуль што не чуў. Наш жа рыбгас штогод на зарыбленне вадаёмаў, якімі мы карыстаемся, выдаткоўвае сотні мільёнаў рублёў. Але...

Раней у карыстанні рыбгаса было 22 тысячы гектараў вадаёмаў, сёння — толькі 6 тысяч гектараў. З шасці рыбалавецкіх брыгад засталося толькі тры, ды і яшчэ адну давядзецца скарачаць. Адпаведна, і здабыча рыбы зменшылася ў некалькі разоў. Мясцовыя ўлады забаранілі нам адлоў рыбы на вадаёмах Пастаўскага і Глыбоцкага раёнаў Віцебскай вобласці. А штогод мы здабывалі там 150 тон рыбы, прычым клапаціліся пра зарыбленне. Хто сёння карыстаецца гэтымі вадаёмамі? Адказ зразумелы, але ў дзяржаўных крамах ад гэтага рыбы не более.

Безумоўна, ёсць і ў нашай рабоце свае праблемы. Нельга адмаўляць таго, што і ад нашых рыбакоў ідзе нешта перакупшчыкам. Тут цяжка дабіцца парадку чыста адміністрацыйнымі метадамі. Рыбгас плаціць за кілаграм вугра рыбаку 15 тысяч, а «кліент», які чакае яго на беразе, прапануе ўсе 50. Ці яшчэ. Сабекошт адлову аднаго кілаграма шчупака ў нас 20 тысяч рублёў, а на кірмашах той жа шчупак у райцэнтрах прапануюць па 15 тысяч. Адкуль ён? Ды ўкрадзены, вылаўлены па-браканьерску. Паўтару, нашым вадаёмам патрэбен адзін гаспадар. Які б меў правы, але і нёс бы поўную адказнасць за захаванасць рыбных запасаў.

Алег КІРЗЯЁНАК, ***начальнік Глыбоцкай міжраённай інспекцыі рыбааховы:***

— Ужо дзесяць гадоў працую я ў рыбінспекцыі. За гэты час пераканаўся, што ў цэлым канцэпцыя, дзяржаўны падыход да захавання рыбных запасаў у нашай краіне правільныя. У апошні час адчулі мы і ўвагу з боку дзяржавы да рыбінспекцыі, як галоўнай службы, якая стаіць на варце яе інтарэсаў. Нашай інспекцыі, дарэчы, перададзена ў апошні час і ахова жывёльнага свету лясоў. Увогуле, аб інспекцыі падчас існуюць няправільныя, скажоныя ўяўленні накшталт: «Увечары ў іх юшка гарачая, раніцой — халодная». Гэта далёка ад сапраўднасці. Толькі з пачатку года нашай міжрайінспекцыяй складзена 350 пратаколаў аб парушэннях заканадаўства. А за кожным пратаколам — цэлая справа, часам вельмі небяспечная для інспектара. Так, ён мае зброю, мае правы. Але прымяняць іх бывае няпроста. Забаронена нам выкарыстоўваць і спецыяльныя сродкі пры затрыманні. А самае галоўнае — адсутнічае дзяржаўнае страхаванне інспектараў. Было б яно — кожны з нас смялей бы ішоў на затрыманне самых небяспечных парушальнікаў, бо ведаў бы, што прынамсі сям'я ў выпадку няшчасця будзе забяспечана. Скажоныя ўяўленні і пра штаты інспектараў. У нас на тры раёны, напрыклад, з вадзіцелямі 6 чалавек, на ўсю Віцебскую вобласць — 40.

Акрамя таго, што інспектар працуе круглымі суткамі на азёрах і рэках, у апошні час яму ўсё часцей даводзіцца займацца справаздачамі, а то і адстойваць сваю праўду ў судах. Вясной у час нерасту затрымалі мы ў Глыбоцкім раёне грамадзяніна. Ён лавіў плотку пры беразе возера... рукамі. Так густа яна ішла, імкнулася хутчэй аддаць ікру. Вось грамадзянін і скарыстаў момант. Колькі ён злавіў, а колькі пашкодзіў, патаптаў ікры! А потым і ў суд звярнуўся: я ж не браканьер, я ж рукамі. І ўсё-такі мы даказалі віну грамадзяніна. Ды як жа інакш, раней у час нерасту да возера падысці нельга было, званы не званілі. А сёння для вельмі многіх гэта самы зручны момант «хапнуць». Ці яшчэ выпадак. Двое грамадзян, таксама з Глыбоцкага раёна, мылі на беразе возера свой аўтамабіль. Быў складзены пратакол. Прычым, маючы магчымасць аштрафаваць і на 2 мільёны, вырашылі зменшыць штраф удвая. Людзі бедныя. А грамадзяне падалі ў суд сустрэчны іск за знявагу іх гонару. Па пятнаццаць мільёнаў кожнаму. На цэлы дзень чатыры работнікі інспекцыі былі адарваны ад выканання сваіх абавязкаў. Суд разабраўся, віна грамадзян даказана. Але як вярнуць змарнаваны час?

Я глыбока перакананы, што азёры павінны аддаваць людзям свае багацці, рыбу. Толькі рабіць гэта трэба цывілізаваным шляхам. Нічога страшнага няма ў тым, што возера аддаецца ў арэнду калгасу, прадпрыемству. Арэнда мае на ўвазе, што новы гаспадар будзе выконваць цэлы комплекс мераў па захаванню асяроддзя, рыбных запасаў. Мы строга сочым за тым, каб рэгулярна праводзілася зарыбленне, каб вылоўлівалася толькі таварная рыба, а не маладняк, бо захаванне маладняку, своечасовае зарыбленне — асноўныя ўмовы будучага багацця нашых азёраў. Вось нядаўна мы не выдалі патрэбных дакументаў на адлоў рыбы ў арэндаваным возеры Пліскаму вопытнаму лясгасу ў Глыбоцкім раёне: не правялі своечасова зарыбленне. Дарэчы, таму, што не праводзіліся зарыбленні вадаёмаў, забаранілі мы адлоў рыбы ў сваіх раёнах Нарачанскаму доследнаму рыбгасу.

Не толькі браканьеры наносяць шкоду нашым вадаёмам. Да крыўднага нізкай застаецца санітарная ахова азёр і рэк. Здаецца, у калгасах і саўгасах менш стала сродкаў, менш уносіцца ў глебу ўгнаенняў, ядахімікатаў. Але сама экалагічная культура кіраўнікоў, грамадзян практычна знаходзіцца на нулявой адзнацы.

* * *

Многія мае знаёмыя, асабліва з былых вайскоўцаў, у свой час праходзілі службу ў Заходняй групе савецкіх войскаў. Іх расказы пра вадаёмы Германіі, пра іх багацце, разнастайнасць рыбных запасаў заўсёды ўражваюць. Што яшчэ падкрэсліваюць відавочцы, гэта строгае захаванне немцамі правілаў рыбнай лоўлі, увогуле карыстання вадаёмамі. Там за самае дробнае парушэнне пры афармленні ліцэнзіі ці выкарыстанні рыбалоўных прылад (пра браканьерства ўжо не гаворыцца) парушальніка чакае такі штраф, што немалой заработнай платы не хопіць. Прычым, розніцы няма, хто парушальнік — асоба нецвярозага стану і няяснай прафесіі, ці дагледжаны кіраўнік высокага ўзроўню.

З захапленнем расказвалі мне субяседнікі пра ўсе адметнасці нямецкага падыходу да аховы прыроды. Але вось што нельга было не заўважыць. Некалькі гадоў правёўшы там і гуляючы з прыродай, зразумела, па тых, цывілізаваных, правілах, большасць з іх на радзіме вельмі хутка страчвалі прывіты імунітэт. І паводзілі сябе ля возера, рэчкі ўжо далёка не цывілізавана. Зноў загадкавая наша славянская душа? Ці проста абыякавасць, якая, ведаем, не будзе пакарана?

Алесь КАСЦЕНЬ,
Віцебская вобласць.

ПРАБЛЕМА

Колькі можна чэрпаць?

«Воз. Нарач вельмі багатая на рыбу; у часе бураў вада выкідае на бераг шмат рыбы; існуе нават легенда аб тым, як у адзін неўраджайны год возера, выкінуўшы на бераг шмат рыбы, выратавала акалічнае насяленне ад голаду».
Аркадзь СМОЛІЧ. ***«Геаграфія Беларусі»***

ФОТАСЛОВА

Яўген ПЯСЕЦКІ

Ўсе, хто гэтай зямлёй хадзіў, —
Чуў пра Бога гаротны лёс,
Калі той чалавека стварыў,
Каб распяты быў сын Хрыстос...

З тых хвілін у пакутах Бог,
Але нас не адолеў змяніць,
Каб ніхто на Зямлі больш не змог
Ніколі нікога забіць.

Каб ніколі не сталіў лязо
Ўнук на дзеда, на бацьку сын,
Каб прарок не крываві пясок
І ніхто не шукаў асін.

Мы жывём сярод ідалаў крыўд,
Марна прагнем шчаслівых хвілін
І трымаем прад Богам іспыт —
Унук — за дзеда, за бацьку — сын.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ПОДЗВІГ АРШАНСКІХ МІЛІЦЫЯНЕРАЎ АДЗНАЧАНЫ БАЯВЫМІ ЎЗНАГАРОДАМІ

За мужнасць і гераізм, праяўленыя пры абясшкоджванні асабліва небяспечных злачынцаў, Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. Лукашэнка ўзнагародзіў групу работнікаў патрульна-паставой службы міліцыі Аршанскага аддзела ўнутраных спраў на транспарце (указы №№ 433, 434 ад 22 кастрычніка 1996 года): капітана міліцыі М. Дзям'янава — ордэнам Айчыны III ступені (пасмяротна); старшага лейтэнанта міліцыі А. Пераходчанку, старшыну міліцыі Г. Кармазінава, сяржанта міліцыі С. Ладысева і сяржанта міліцыі С. Пашкевіча — медалямі «За адвагу».

Нагадаем тыя трагічныя падзеі, што мелі месца 14 сакавіка сёлетняга года ў Оршы і намалюем карціну сапраўднага подзвігу 5 вартавых правапарадку, якія, рызыкуючы жыццём, сваімі ўмелымі дзеяннямі спрыялі абясшкоджанню рэцыдывістаў. Камісія па расследаванню здарэння высветліла ўсе падрабязнасці.

Тады, падчас правядзення аперацыі па праверцы падазроных асоб на прыналежнасць да бандфарміраванняў, нарад ППС затрымаў двух мужчын. У памяшканні «дзяжуркі» адзін з іх адкрыў стральяніну, а другі, выхапіўшы гранату, запатрабаваў вызвалення.

Міхаіл Дзям'янаў, ацаніўшы небяспечнасць становішча, адкрыў агонь на паражэнне. Паранены злачынца вырваў загваздку з гранаты, адбыўся выбух. Смяротна паранены афіцэр зрабіў яшчэ два прыцэльныя стрэлы па бандытах, што спрабавалі ўцячы.

Гэтых двух злачынцаў па падазрэнню ў крадзяжах з аўтаматычных камер захоўвання непасрэдна затрымалі старшына Генадзь Кармазінаў і сяржант Сяргей Пашкевіч. На патрабаванне прад'явіць дакументы, злачынца, не вымаючы рукі з кішэні паліто, дзе быў пісталет, двойчы стрэліў у Кармазінава, цяжка параніўшы яго.

Камандзір узвода ППС Андрэй Пераходчанка, праявіўшы смеласць і рашучасць у экстрэмальнай сітуацыі, здолеў мабілізаваць таварышаў на актыўнае спыненне злачынных дзеянняў. Сам ён пасля некалькі тыдняў з цяжкімі асколачнымі раненнямі ляжаў у шпіталі МУС у Мінску.

Сяргей Ладысеў паказаў сябе сапраўдным героем. Убачыўшы гранату, якая потым узарвалася, міліцыянер закрыў сваім целам ад асколкаў грамадзян, што знаходзіліся ў той момант у «дзяжурцы».

Злачынцаў, як вядома, абясшкодзілі. Яны паплаціліся за жорсткасць жыццём — памерлі ад шматлікіх ран. А подзвіг аршанскіх вартавых правапарадку, якія да канца выконвалі службовы абавязак, застаўся ў памяці нашых людзей.

Сяргей ХРЫПАЧ,
прэс-цэнтр МУС.

ДУМАЙ, НАРОД, ДУМАЙ!

ГІСТАРЫЧНАЯ ПРАЎДА АБАВЯЗВАЕ

Узяцца за пяро і выказаць свае меркаванні прымусіла мяне, як гісторыка, тая валтузня, што зноў пачалася вакол беларускай нацыянальнай і дзяржаўнай сімволікі. На гэты раз у сувязі з маючым адбыцца 24 лістапада рэферэндумам.

Бянтэжаць, па-першае, узровень аргументацыі на карысць пераносу свята 27 ліпеня на другі дзень — дзень 3 ліпеня, спробы любой цаной, у тым ліку цаной фальсіфікацыі фактаў, вышукваня «новых» сведчанняў і супадзенняў у датах, звязаць паходжанне атрыбутаў маладой беларускай дзяржаўнасці з дзейнасцю калабарантаў на акупіраванай тэрыторыі. Вось прыклад такой «аргументацыі». «27 июля 1991 года, — піша адна газета, — белорусский Верховный Совет... принял Декларацию независимости Республики Беларусь. Чуть позже — буквально на следующий день — над столичным Домом правительства, где заседали народные избранники, появился новый флаг. Было ли депутатам известно, что полотнище бело-красно-белой расцветки уже однажды взвивалось над Минском? Именно в этот день, 27 июля, но 1942 года один из самых кровавых палачей на земле — гитлеровский гауляйтер оккупированной Белоруссии Вильгельм Кубе благословил местных националистов на террор против собственного народа. А заодно с подачи минского бургомистра предателя Ермоченко, позаботился об обеспечении их соответствующей символикой...» і г. д. Газета заканчвае заметку паведамленнем пра тое, што «ряд партий и общественных организаций уже готовят обращение с просьбой перенести главный национальный праздник (именующийся в настоящее время Днем независимости) на 3 июля — день освобождения Беларуси от немецко-фашистских захватчиков».

Тут адразу кідаецца ў вочы занадта вольнае абыходжанне з датамі, наўмыснае перакручванне фактаў. Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце Рэспублікі Беларусь была прынята, як вядома, не ў 1991 годзе, а ў ліпені (27 ліпеня) 1990 года. Бела-чырвона-белы сцяг быў узняты над Домам урада не на другі дзень пасля прыняцця Дэкларацыі, г. зн. не 28 ліпеня 1990 года, а 19 верасня 1991 года, у дзень, калі Вярхоўным Саветам быў прыняты Закон «Аб дзяржаўным сцягу Рэспублікі Беларусь». Палотнішча бела-чырвона-белай расфарбоўкі не ўзвівалася над Мінскам ні 27 ліпеня, ні ў нейкі іншы дзень гэтага месяца сорак другога года.

Што было ў сапраўднасці? Пра што сведчаць архіўныя матэрыялы? Летам, у канцы чэрвеня — першай палове ліпеня, 1942 года кіраўніцтвам так званай Беларускай народнай самапомачы стваралася Беларуская самаахова — ваенізаванае фарміраванне калабарантаў. Зразумела, па прадпісанню і з удзелам акупацыйных уладаў (15 ліпеня быў падпісаны адпаведны загад брыгадэнфюрэра СС генерала паліцыі Цэнера). Даўшы дазвол на стварэнне Беларускай самааховы, гаўляйтэр Кубэ вымушаны быў — як відаць з архіўных дакументаў — даць 27.07.42 г. дазвол і на ўжыванне на тэрыторыі генеральнага камісарыята беларускай нацыянальнай сімволікі — бела-чырвона-белага штандара і герба «Пагоня».

Гаўляйтэр аддаў распараджэнне. Але ці азначала гэта, што 27 ліпеня 42 года над Мінскам узвіўся бела-чырвона-белы сцяг? Не, не азначала. Чаму? Таму, што ўжыванне сімвала строга рэгламентавалася і дазвалялася толькі падчас пэўных «урачыстасцей». Да таго ж, каб атрымаць законную, юрыдычную сілу, распараджэнне павінна было быць надрукавана ў афіцыяльным органе — «Урадавым весніку Генеральнага камісара Беларусі», які выдаваўся на нямецкай і беларускай мовах. Аднак супраць яго публікацыі выступіў аддзел кіравання, які прапанаваў канчатковае вырашэнне пытання перадаць у рэйхскамісарыят «Остланд», рэзідэнцыя якога, як вядома, знаходзілася ў Рызе. Кубэ згадзіўся з гэтай прапановай.

Але, як красамоўна, зноў-такі, сведчыць шэраг архіўных матэрыялаў, ні рэйхскамісарыят, ні ведамства Розенберга (афіцыйны Берлін), не ўхвалілі распараджэння іх падначаленага В. Кубэ наконт «беларускіх нацыянальных знакаў і эмблемаў». Не дапамагло нішто — ні той факт, што распараджэнне было ўсё ж надрукавана 6 верасня 1942 года ў беларускамоўнай газеце «Раніца», якая выходзіла ў Берліне, ні адпаведная перапіска, якая вялася на працягу 1942—1944 гг. паміж Кракавам — Берлінам — Рыгай і Мінскам, ні звароты прадстаўнікоў Беларускай абшчыны ў Любліне да ўрада генерал-губернатарства з просьбай выканаць па адпаведных узорах беларускія знакі, ні накіраваныя ў жніўні 1943 года генеральным камісарам А. Розенбергу аж чатыры праекты для стварэння новай беларускай эмблемы з выкарыстаннем кветкі васілька (?). Усе гэтыя ініцыятывы і прапановы адмоўна ацэньваліся Берлінам. Ды інакш і не магло быць — геапалітычныя гітлераўскія ўстаноўкі не дазвалялі ствараць на акупіраваных тэрыторыях СССР якіх-небудзь нацыянальна-дзяржаўных структур. Пра што гаворыць і наступны дакумент. 10 кастрычніка 1943 года ўжо на імя пераемніка Кубэ — фон Готберга — пайшла ў Мінск з рэйхсміністэрства ўсходніх абласцей папера, дзе значылася: «Спадару генеральнаму камісару ў Мінску. Адносна беларускай нацыянальнай сімволікі дзяржаўнай улады. Пісьмо ад 27 жніўня 1943 года . Палітыка 5Д2.

Я прашу мець на ўвазе, што прадстаўлены ў пісьме ад 27.VIII.1943 праект беларускага нацыянальнага знака ў якасці «беларускай дзяржаўнай сімволікі ўлады» не можа быць ухвалены мною, так як «дзяржаўная сімволіка ўлады» прадугледжвае вядомую дзяржаўную самастойнасць, ці, сама меней, аўтаномію.

Будучае афармленне Беларусі ў яе агульных рысах да сённяшняга часу пакуль яшчэ не вызначана так, каб сёння мы маглі гаварыць аб атрыбутыцы «дзяржаўнай улады».

Пастаноўка гэтага пытання можа прывесці ў беларускіх колах да спадзяванняў, якія ў сучасных умовах не могуць быць выкананымі...»

Каменціраваць тут больш нaўрад ці трэба. Заўважу толькі, што афіцыяльны дазвол на ўжыванне беларускай нацыянальнай сімволікі так і не быў дадзены да канца акупацыі Беларусі.

Так, у некаторых выпадках гэтыя нацыянальныя знакі прымяняліся, так, мела месца адпаведнае распараджэнне гаўляйтэра. Але ж хіба ўсё гэта, хіба абсалютна выпадковае супадзенне ў датах можа быць падставай для таго, каб прыніжаць наша галоўнае дзяржаўнае свята — 27 ліпеня і пераносіць яго на 3 ліпеня?

Некалькі слоў і адносна дня 3 ліпеня. Для нас, гісторыкаў, не ўсё тут адназначна. Як вядома кожнаму школьніку, у гэты дзень сорак чацвёртага быў вызвалены ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Мінск. Святкаванне дня вызвалення сталіцы Беларусі заўсёды праходзіла ўрачыста і збірала шмат гасцей. І таму, відаць, гэтая дата стала адзначацца як свята вызвалення ўсёй рэспублікі. Што не зусім стасуецца з гістарычнай праўдай. Ці ёсць неабходнасць даказваць, што Мінск — гэта яшчэ не ўся Беларусь і што толькі 28 ліпеня — дзень вызвалення Брэста можна па праву лічыць днём вызвалення ад акупацыі ўсёй рэспублікі?

Магчыма, гэты факт для кагосьці не мае значэння, але толькі не для жыхароў Заходняй Беларусі, воінаў Савецкай Арміі і партызан, якія гінулі і атрымлівалі раненні ў гэтыя 25 дзён — з 3 па 28 ліпеня сорак чацвёртага года. Тут нялішне адзначыць, што кожныя суткі падчас аперацыі па вызваленню Беларусі (23.06—28.07.1944 г.) страты вайскоўцаў складалі ў сярэднім 12.246 чалавек, з іх загінуўшымі — 2700 чалавек. А сюды трэба ж дадаць яшчэ страты, якія неслі ў гэтыя дні партызаны, падпольшчыкі, мірныя жыхары.

Так што калі ўжо і вырашаць лёс нашых нацыянальных святаў, дык трэба было б гэта рабіць, на добры лад, наступным чынам: захаваць у календары 3 ліпеня як дзень вызвалення Мінска, а днём вызвалення Беларусі (выхадным) лічыць 28 ліпеня і адзначаць яго штогод у Брэсце, аддаючы даніну памяці тым, хто загінуў летам 1941-га, і тым, хто аддаў свае жыцці і праліў сваю кроў у ліпені 1944-га. Гэта было б справядліва і зразумела ўсім. Што, аднак, не замінала б іншым гарадам, Віцебску, Гомелю ці Магілёву, адзначаць свой дзень вызвалення.

Аляксей ЛІТВІН,
кандыдат гістарычных навук.

СЯЛЯНЕ БАЯЦЦА І СПАДЗЯЮЦЦА

Я ўвесь свой век пражыў у асяроддзі простых людзей — працаўнікоў зямлі, добра ведаю іх настроі, перажыванні і імкненні, штодня чую іх развагі.

Трэба сказаць, што сяляне на ўсе падзеі жыцця глядзяць проста, часта не цікавяцца ўсім, што адбываецца ў вышэйшых эшалонах улады. Для іх блізка тое, што адбываецца на іх вачах, уплывае на пагаршэнне або паляпшэнне стану жыцця. Калі ўсё дорага, няма тавараў, нерэгулярна выдаецца зарплата, адсутнічае работа, то, вядома, і жыццё дрэннае, і ўлада не на сваім месцы.

Што датычыцца Прэзідэнта А. Г. Лукашэнкі, то адносіны да яго ў жыхароў вёскі прыхільныя. Яны вераць яму, гатовы дапамагчы ва ўсіх пачынаннях, добра ведаюць, што ён выйшаў з гушчы народа, працаваў на зямлі, разумее іх настрой і патрэбы, заўсёды выказвае да іх прыхільнасць і імкненне дапамагчы. Засмучае, што наш Вярхоўны Савет не заўсёды падтрымлівае Прэзідэнта. Сяляне дрэнна ведаюць і старую Канстытуцыю і праект новай, не разумеюць розніцу паміж імі, не разумеюць, чаму Прэзідэнт хоча прыняць новую.

Абыякавыя адносіны ў людзей і да рэферэндуму. Калі ён прынясе карысць, то няхай адбудзецца. Але ці нельга ўсе спрэчныя пытанні вырашыць у сценах парламента, грунтоўна абмеркаваўшы іх, пайсці на разумныя кампрамісы? Бо мы добра ведаем, што рэферэндум прынясе вялікія страты нашай беднай дзяржаве.

Працаўнікі вёскі любяць зямлю-карміцельку: выступаюць супраць яе продажу, баяцца, што яны трапяць у кабалу да новых эксплуататараў. Адмоўна яны ставяцца і да прыватызацыі нашай маёмасці і прадпрыемстваў.

Працавітае сялянства верыць Прэзідэнту, жадае бачыць наш народ шчаслівым, а рэспубліку — багатай, гатова сумленна працаваць, у дружбе і згодзе вырашаць усе надзённыя задачы.

П. ПАДРЭЗЕНКА,
в.Баршчоўка, Рэчыцкі раён.

«НІЯКІЯ ПРАВАКАЦЫІ НЕ ЗМОГУЦЬ САРВАЦЬ РЭФЕРЭНДУМ...»

Вялікая колькасць пісьмаў працягвае паступаць у гэтыя дні на імя Прэзідэнта краіны. Людзі пішуць аб сваёй падтрымцы курсу кіраўніка дзяржавы і яго дзеянняў па вываду краіны з эканамічнага крызісу.

«Кожнага чалавека народ ацэньвае па яго справах, а не па словах. Калі разабрацца ў сутнасці таго, што адбываецца ў краіне, то вывады будуць не на карысць гаваруноў з Вярхоўнага Савета. А вось Прэзідэнт, у адрозненне ад іх, з усіх сіл стараецца працаваць на карысць народа», — напісалі ў сваім пасланні жыхары Жодзіна. Звяртаючыся да Аляксандра Лукашэнкі, яны падкрэсліваюць: «У гэты крытычны час мы пойдзем за Вамі і будзем разам змагацца за будучыню нашых дзяцей і ўнукаў».

Выказваючы словы падзякі кіраўніку дзяржавы за яго клопат і ўвагу да праблем старэйшага пакалення, пенсіянерка Галіна Гаўрылава адзначае, што людзі адчуваюць на справе імкненне Прэзідэнта зрабіць усё магчымае, каб народ жыў лепш, а краіна стала багацейшая. З заклікам падтрымаць праект Канстытуцыі з дапаўненнямі і змяненнямі, прапанаванымі Аляксандрам Лукашэнкам, звярнуліся да грамадзян краіны ветэраны вайны, працы, Узброеных Сіл і праваахоўных органаў Магілёўскай вобласці.

«Пражыўшы доўгае жыццё, мы ведаем, што трэба людзям. Таму ніякія правакацыі не дапамогуць тым, хто хоча сарваць рэферэндум, парушыць парадак і стабільнасць у рэспубліцы. Цяпер мы пойдзем галасаваць туды, дзе аддалі свае галасы за Вас, паважаны Аляксандр Рыгоравіч», — напісалі ў пісьме Прэзідэнту пенсіянеры і інваліды, якія жывуць у Полацку па вуліцы Кляшчова, 23.

Звяртаючыся да кіраўніка дзяржавы, мнагадзетныя маці Бялыніцкага раёна падкрэсліваюць: «Мы стаялі і будзем стаяць за пераўтварэнні, што Вы праводзіце ў рэспубліцы. Вы павінны быць надзелены ўсёй паўнатой улады, з дапамогай якой наведзяце парадак у краіне. На сённяшні дзень Вы, Аляксандр Рыгоравіч, — адзіны лідэр у рэспубліцы, які можа вывесці краіну з крызісу».

Аб сваёй салідарнасці з беларускім Прэзідэнтам заявілі і ўдзельнікі пікетавання ў падтрымку палітыкі Аляксандра Лукашэнкі, якое адбылося ў Рызе.

БЕЛТА.

Змітрок МАРОЗАЎ

З НОВЫХ ВЕРШАЎ

Памудрэлі, здаецца, мы з часам.
Кожны мае свой гонар і кшталт.
Ды, як толькі збіраемся разам,
Пачынаюцца звады і гвалт.

Нестае нам цяпла і пяшчоты,
Не жадаем пачуць мы сябе...
І віном заліваем самоту,
І разменьваем душы ў гульбе.

***

Я хачу быць з табой цёмнай ноччу і днём,
Калі вея мяце за аслеплым акном.
Я жадаю ў спякоту быць побач з табой,
Каб змачыць твае вусны гаючай вадой.

Калі ж люты віхор на наш край наляціць,
Я гатовы цябе ад бяды засланіць.
Калі ж доля кахання не дасць нам двaім, —
Будзь каханай! А я стану ценем тваім.

***

Той, хто светла кахае,
Не шукае выгод,
У нябёсах крыляе
Ён душой з году ў год.

Закаханасцю смешны,
У пачуццях—паэт,
Ён з дзіцячай усмешкай
Углядаецца ў свет.

... Я і сам, як выгнаннік,
Сярод тлуму і зла...
Хто не зведаў кахання,
Той не бачыў святла.

***

Каханне замужняй жанчыны
Апаліць магічным агнём...
Нядоўгага шчасця хвіліны
Мільгнуць, як цягнік за акном.

Яе зноў акруцяць турботы,
Быт, дзеці і муж-сем'янін,
А ты са сваёю самотай
Ізноў застанешся адзін.

***

Трэба часам пабыць аднаму
Дзень, другі, нават тыдзень і больш,
Каб адчуць кожным нервам: чаму
І адкуль на душы гэты боль.

Боль, нібы ачышчальны агонь,
Разняволіць твой розум ад зла.
Каб любоў трапяткую далонь
Пры сустрэчы табе падала.

ДРУГІ БОК МЕДАЛЯ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Разам з тым зборка «Таўрыі» на мінскім заводзе — справа нядоўгая. Адзін чалавек за змену збірае машыну. Да таго ж якасць ручной індывідуальнай зборкі значна вышэйшая. Павел Шчарбуноў, дырэктар Беларускага рэспубліканскага спецаўтацэнтра «Беларусь—«Таўрыя», які займаецца продажам і сервісным абслугоўваннем украінскіх і беларуска-ўкраінскіх аўтамабіляў у нас, сцвярджае, што нараканняў на якасць апошніх значна менш. Зрэшты, гэта зразумела: адказнасць работніка на канвееры і персанальная — розныя рэчы.

Дарэчы, аб украінскіх аўто. З моманту стварэння СП машыны з Запарожжа на Беларусь не паступаюць. Лічыцца, што задаволіць патрэбы айчынных інвалідаў мы можам уласнымі сіламі. Тэарэтычна гэта так: па словах начальніка 124-га аўтарамонтнага завода Міхаіла Журневіча, прадпрыемства можа вырабляць 5 тысяч аўтамабіляў у год. А ў чарзе на атрыманне «колаў» стаіць каля 10 тысяч інвалідаў. Тэарэтычна, за 2 гады завод можа забяспечыць усіх.

Тым не менш, 4 тысячы долараў за машыну — цана, «непад'ёмная» для органаў сацыяльнай аховы. Таму і выдзяляюцца сродкі «па чайнай лыжцы». Зрабіць жа машыну, каб потым прапанаваць яе на рынак, нерэальна. Яна не будзе канкурэнтаздольнай. Калі камплектуючыя з Украіны (а 95 працэнтаў іх пастаўляюцца менавіта адтуль) для заказной «Таўрыі» не абцяжарваюцца рознымі плацяжамі (мытнымі пошлінамі, акцызнымі зборамі, падаткамі), то на рыначную машыну яны лягуць усім цяжарам. Выйсце з гэтага становішча вытворцы бачаць у супрацоўніцтве з беларускімі пастаўшчыкамі камплектуючых. Тады цана і ў 3 тысячы долараў уяўляецца рэальнай. Але ж арганізацыя вытворчасці — справа нятанная. Хто ж з партнёраў будзе разгортваць вытворчасць дзеля 100—200 камплектаў? Тут патрэбны значныя аб'ёмы, толькі тады адбываецца зніжэнне кошту. На пачатку ж рэалізацыі праекта завод быў завалены прапановамі аб супрацоўніцтве ад айчынных партнёраў. Сёння «Таўрыя» ўсяго на 5 працэнтаў збіраецца з беларускіх камплектуючых. З наступнага года будзе ўстанаўлівацца абсталяванне машыны (рычажна-педальныя камплекты) уласнай, заводскай вытворчасці.

Ды і з расійскімі партнёрамі мінчане збіраюцца супрацоўнічаць. Некаторыя мадыфікацыі рухавікоў, распрацаваныя для «Жыгулёў», добра падыдуць і для беларускага аўтамабіля. Цана пры гэтым значна не павялічыцца. Ды і нельга яе павялічваць: машына павінна каштаваць 4 тысячы долараў нягледзячы ні на што. «Цану трымаеш ва ўрон усяму», — паведаміў спадар Журневіч.

Планы на будучы год куды больш сціплыя — 350 аўтамабіляў. Затое больш рэальныя. Праўда, многім з тых, хто мае права на бясплатную машыну, прыйдзецца чакаць яе яшчэ доўга.

Жанна КАТЛЯРОВА.

Калектыў «Звязды» глыбока смуткуе з выпадку трагічнай смерці Анатоля МАЙСЕНІ — свайго даўняга аўтара, прэзідэнта Нацыянальнага цэнтра стратэгічных ініцыятыў «Усход — Захад» і выказвае самыя шчырыя спачуванні яго родным і блізкім.

«Я НЕ ДУМАЮ, ШТО СЁЛЕТА МЫ БУДЗЕМ ЗІМАВАЦЬ ГОРШ...»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Я не думаю, каб мы сёлета зімавалі горш, чым у мінулым годзе. Пакуль усё паказвае на тое, што камунальныя службы са сваёй задачай справяцца. Іншае пытанне, якім чынам. Пакуль існуем сяк-так усё ж, абслугоўваем насельніцтва за кошт укаранення энергазберагальных тэхналогій — за сёлетні год замянілі каля 200 чугунных неэфектыўных катлоў на стальныя з ККД 90 працэнтаў. Гэта дазваляе зэканоміць дзесьці каля паловы паліва. Таксама пракладзена каля 8 кіламетраў цеплавых сетак з ізаляцыяй, якая таксама знізіць страты. Каля 30 кацельняў пераведзена на цвёрдыя віды паліва, замест нафтавага (яно каштуе вельмі дорага). Укараняюцца ў кацельнях высокаэфектыўныя гарэлачныя прыстасаванні, устаноўкі адбору выходзячых газаў. Распрацоўваюцца таксама нормы расходу паліва на выпрацоўку цеплавой энергіі. Практычна ўсе кацельні абсталяваны прыборамі ўліку. Праводзіцца так званая цеплавая рэабілітацыя дамоў.

— Няўжо ўсё так добра?

— Усе тыя меры, што пералічаны мною вышэй, проста неабходна праводзіць. Вядома, мы маглі б зніжаць кошт тарыфаў, калі б не праводзілі неабходныя прафілактычныя работы. Трубы зношаны — ну і няхай так будзе. Вельмі цяжка працаваць ва ўмовах адсутнасці сродкаў, увесь час прыходзіцца чакаць паступленняў з бюджэту. Неплацяжы насельніцтва зараз складаюць каля трыццаці працэнтаў, вы разумееце — амаль кожны трэці! Гэта можа прывесці да крызісу сістэмы жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Мы вымушаны зараз перакладваць тую частку рэальнага кошту камунальных паслуг (так, напрыклад, жыхары плацяць 256 рублёў за кубаметр вады, у той час як рэальны кошт яе складае 1200 рублёў), што недаплачвае насельніцтва на плечы прадпрыемстваў. Ніхто ж не падлічыў, хто плаціць за льготныя катэгорыі. Мы не кажам, што неабходна зараз павышаць тарыфы. Насельніцтва павінна плаціць, але яно павінна быць у стане заплаціць. Калі чалавек не атрымлівае па два-тры месяцы заробку, дык хіба ж ён тады заплаціць за кватэру? Гэтае ганебнае кола можна разарваць толькі адпаведнымі эканамічнымі мерамі.

Ведаеце, я ўяўляю Мінжылкамунгас не толькі сацыяльна-эканамічнай, а ў нейкай ступені нават палітычнай установай. Таму што ў залежнасці ад таго, у якіх умовах жыве чалавек, так ён і рэагуе на рэчаіснасць. А для таго, каб стварыць належныя ўмовы, неабходна сур'ёзна працаваць над гэтай праблемай. Працаваць з улікам цяжкасцей кожнага асобнага чалавека.

Гутарыў Мікалай ЛІТВІНАЎ.

ЗДОЛЬНЫЯ ВУЧНІ І СТУДЭНТЫ АДЗНАЧАНЫ ПРЭЗІДЭНЦКІМІ СТЫПЕНДЫЯМІ І ПРЭМІЯМІ

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка зацвердзіў сваім распараджэннем рашэнне савета спецыяльнага фонду Прэзідэнта рэспублікі па сацыяльнай падтрымцы здольных вучняў і студэнтаў аб назначэнні стыпендый і прэмій. Згодна з гэтым дакументам, 45 студэнтам розных ВНУ рэспублікі за выдатныя поспехі, творчыя дасягненні ў навучальна-пазнавальнай і навукова-даследчай дзейнасці назначаны стыпендыі фонду Прэзідэнта ў памеры 400 тысяч рублёў.

Прэміі спецыяльнага фонду Прэзідэнта рэспублікі ў памеры 500 тысяч рублёў атрымаюць 16 школьнікаў—выпускнікоў 1996 года, якія сталі прызёрамі міжнародных прадметных алімпіяд. А 68 удзельнікаў міжнародных алімпіяд, а таксама вучні, узнагароджаныя дыпломамі І ступені на рэспубліканскіх прадметных алімпіядах гэтага года, узнагароджаны прэміямі ў памеры 400 тысяч рублёў.

Дванаццаць дыпламантаў міжнародных канферэнцый, конкурсаў і турніраў, пераможцаў і прызёраў алімпіяд краін СНД, у тым ліку і вучні сельскіх школ, узнагароджаныя дыпломамі ІІ ступені на рэспубліканскіх прадметных алімпіядах 1996 года, удастоены прэмій у памеры 300 тысяч рублёў.

На сто тысяч менш атрымае са спецыяльнага фонду Прэзідэнта 21 удзельнік міжнародных канферэнцый, конкурсаў і турніраў, у тым ліку пераможцы алімпіяд у лагеры «Зубраня», матэматычнага конкурсу «Кенгуру», а таксама вучні сельскіх школ, якія ўзнагароджаны дыпломамі ІІІ ступені на праведзеных у гэтым годзе рэспубліканскіх прадметных алімпіядах.

Стыпендыі спецыяльнага фонду Прэзідэнта ў памеры 200 тысяч рублёў назначаны вучням 11 класа ліцэя пры БДУ Івану Гарнастаю і Аляксею Кораневу за перамогі ў міжнародных прадметных алімпіядах школьнікаў.

Гэтым распараджэннем Аляксандра Лукашэнкі зацвярджаецца і рашэнне аб правядзенні ў IV квартале гэтага года рэспубліканскага конкурсу аспірантаў на лепшую навуковую работу. На гэта, а таксама на вышэйназваныя стыпендыі і прэміі Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта краіны павінна выдзеліць Міністэрству адукацыі і навукі рэспублікі са спецыяльнага фонду Прэзідэнта рэспублікі па сацыяльнай падтрымцы здольных вучняў і студэнтаў 130 мільёнаў рублёў. Згодна з распараджэннем, гэтыя стыпендыі і прэміі падаходным падаткам не абкладаюцца.

БЕЛТА.

ПА ВАШАЙ ПРОСЬБЕ

ПРАВІЛЫ ДАРОЖНАГА РУХУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ. АСНОЎНЫЯ ЗМЯНЕННІ І ДАПАЎНЕННІ

Некалькі месяцаў назад «Звязда» апублікавала новыя Правілы дарожнага руху, якія ўведзены ў дзеянне з 1 верасня. Як адзначыў у гутарцы начальнік ДАІ г. Мінска палкоўнік Анатоль Сідарэня, пры іх распрацоўцы ўлічваліся патрабаванні Міжнароднай канвенцыі па дарожнаму руху і дапаўненняў да яе, а таксама некаторыя палажэнні Правілаў руху, якія да гэтага часу прыняты і дзейнічаюць у іншых краінах СНД. Прыняты пад увагу і некаторыя асаблівасці правілаў руху Германіі, Польшчы і іншых дзяржаў.

У інтэрв'ю «Звяздзе» (22 кастрычніка) першы намеснік мінскай дзяржаўтаінспекцыі Міхаіл Свістун расказаў нашым чытачам пра некаторыя змяненні ў Правілах. Ён падкрэсліў, што структура новых Правілаў практычна супадае са структурай Правілаў-87 (захавалася тая ж паслядоўнасць і назвы раздзелаў). Праўда, асобныя палажэнні выдзелены ў самастойныя раздзелы, такія, як «Рух веласіпедыстаў», «Патрабаванні да руху гужавых павозак і прагону жывёл», «Прымяненне аварыйнай сігналізацыі і знака аварыйнага прыпынку». Уведзены раздзел «Рух у жылых зонах».

«Правілы дарожнага руху Рэспублікі Беларусь 1996 года» выдадзены вялікім тыражом, некаторыя нашы чытачы паспелі ўжо набыць іх і адзначаюць большую даходлівасць і зразумеласць новых Правілаў. Але, як сведчыць пошта «Звязды», яны ўсё ж не дайшлі да многіх падпісчыкаў газеты, асабліва да тых, хто жыве ў сельскай мясцовасці. У сваіх пісьмах вы, паважаныя сябры «Звязды», просіце даць на старонках газеты асноўныя змяненні і дапаўненні, якія знайшлі адлюстраванне ў раздзелах Правілаў-96, а таксама ўказаць іх адрозненні ад Правілаў-87. Як вядома, просьба нашых чытачоў для нас, журналістаў «Звязды», — закон. Таму выконваем іх і змяшчаем адрозненні Правілаў дарожнага руху Рэспублікі Беларусь 1996 года ад Правілаў дарожнага руху 1987 года (асноўныя змяненні і дапаўненні). Дарэчы, у хуткім часе на вашы шматлікія пытанні адкажа начальнік упраўлення ДАІ Рэспублікі Беларусь палкоўнік міліцыі Алег Чуднікаў. Дасылайце для яго пісьмы ў рэдакцыю, ці папярэдне званіце па тэлефонах у «Звязду»(тэл. 268-29-68, 268-27-81).

Уладзімір АНДРЫЕВІЧ.

P.S. *Уважліва азнаёмцеся з публікацыяй. Словам «уведзены» пазначаны новыя пункты Правілаў, якіх не было раней. У тэрмінах і вызначэннях, якія былі ў Правілах-87, але ўсё ж былі зменены, гэтыя змяненні і дапаўненні выдзелены чорным шрыфтам.*

1. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1.5. **(уведзены)** Удзельнікі дарожнага руху і іншыя асобы, якія могуць паўплываць на ўстаноўлены парадак руху, павінны дзейнічаць такім чынам, каб не ствараць небяспекі ці перашкоды для руху.

1.6. **(уведзены)** Забараняецца самавольна ўстанаўліваць ці здымаць, загароджваць ці пашкоджваць дарожныя знакі і іншыя тэхнічныя сродкі арганізацыі дарожнага руху, загароджваць ці пашкоджваць дарогі і дарожныя збудаванні, забруджваць дарогі, пакідаць на іх любыя прадметы, якія ствараюць перашкоды для руху. Асоба, якая стварыла перашкоду, абавязана неадкладна абазначыць яе ў адпаведнасці з патрабаваннямі Правілаў ці іншым чынам, каб забяспечыць бяспеку руху, і неадкладна прыняць меры па ліквідацыі гэтай перашкоды.

1.7. **(уведзены)** Удзельніку дарожнага руху, які выявіў на дарозе перашкоду, што стварае пагрозу бяспецы дарожнага руху, трэба прыняць меры да яе ліквідацыі, а калі гэта выканаць немагчыма, абазначыць яе і паведаміць аб гэтым у органы міліцыі, выканаўчай улады, дарожнай гаспадаркі і да т. п.

Пункт 1.1. прадпісвае абавязковае ўзгадненне з органамі ДАІ парадку руху ў выпадках, не прадугледжаных Правіламі.

2. АСНОЎНЫЯ ПАНЯЦЦІ І ТЭРМІНЫ, ЯКІЯ ВЫКАРЫСТОЎВАЮЦЦА Ў ПРАВІЛАХ

Асноўныя паняцці і тэрміны, якія выкарыстоўваюцца ў Правілах 1996 года, размешчаны ў алфавітным парадку [illegible]

«АЎТАМАГІСТРАЛЬ» — без змяненняў.

«ВЕЛАСІПЕД» — [illegible]

«ВАДЗІЦЕЛЬ» — [illegible]

[illegible] ці небяспекі, ствараемай **удзельнікамі дарожнага руху**, перавозімым грузам, станам вадзіцеля **(пасажыра) ці паяўленнем перашкоды на дарозе.**

«БАЧНАСЦЬ У НАПРАМКУ РУХУ» (уведзены) — максімальная адлегласць, на якой з месца вадзіцеля можна распазнаць дарогу перад транспартным сродкам і правільна арыентавацца пры кіраванні, забяспечыць бяспеку дарожнага руху, у прыватнасці, выбраць больш бяспечную скорасць руху.

«ГАЛОЎНАЯ ДАРОГА» — дарога, абазначаная знакамі 2.1, 2.3.1 — 2.3.3 ці 5.1 у адносінах да перасякаемай (**прымыкаючай**), ці дарога з пакрыццём у адносінах да грунтавой, **альбо любая дарога ў адносінах да выездаў з сумежных тэрыторый.** Наяўнасць на другараднай дарозе непасрэдна перад скрыжаваннем участка з пакрыццём не робіць яе роўнай па значэнню з перасякаемай.

«ДАРОГА» — абуладкаваная ці прыстасаваная і выкарыстоўваемая для руху паласа зямлі ці паверхня штучнага збудавання.

Дарога ўключае ў сябе адну ці некалькі праезных частак, а таксама трамвайныя пуці, тратуары, абочыны і раздзяляльныя палосы пры іх наяўнасці.

«ДАРОЖНА-ТРАНСПАРТНАЕ ЗДАРЭННЕ» (уведзены) — [illegible]

«НЯГУЧНЫ ПЕРАЕЗД» — [illegible]

«ЖЫЛАЯ ЗОНА» (уведзены) — [illegible]

«МАНЕЎРАВАННЕ» (уведзены) — [illegible]

«МАРШРУТНЫ ТРАНСПАРТНЫ СРОДАК» (уведзены) — транспартны сродак (аўтобус, тралейбус, трамвай, таксі), які рухаецца па ўстаноўленаму маршруту з абазначанымі прыпыначнымі пунктамі (прыпынкамі).

«МЕХАНІЧНЫ ТРАНСПАРТНЫ СРОДАК» — транспартны сродак, які прыводзіцца ў рух рухавіком **(далейшае выключана).**

«МАПЕД» — механічны транспартны сродак, які абсталяваны рухавіком з рабочым аб'ёмам да 50 куб. см і мае максімальную канструктыўную скорасць **не больш як 50 км/гадз. Да мапедаў прыраўноўваюцца веласіпеды з падвясным рухавіком, мокікі і іншыя транспартныя сродкі з аналагічнымі характарыстыкамі.**

«МАТАЦЫКЛ» — двухколавы механічны транспартны сродак з бакавым прычэпам ці без яго **і рухавіком з рабочым аб'ёмам больш як 50 куб. см**. Да матацыклаў прыраўноўваюцца трохколавыя механічныя транспартныя сродкі, якія маюць масу ў запраўленым стане не больш як 400 кг.

«НАСЕЛЕНЫ ПУНКТ» — без змяненняў.

«НЕДАСТАТКОВАЯ БАЧНАСЦЬ» — бачнасць дарогі ў напрамку руху менш як 300 м **пры любых пагодных і метэаралагічных умовах.**

(Працяг будзе)

СУСВЕТНАЯ АСАМБЛЕЯ ЗА МІР

25—27 кастрычніка 1996 года ў сталіцы Мексікі горадзе Мехіка адбылася Сусветная асамблея за мір. Упершыню форум Міру праходзіў на амерыканскім кантыненце.

Неабходнасць склікання Асамблеі была выклікана тым, што па ўсім свеце нацыянальныя асацыяцыі і рухі, а таксама многія асобныя людзі аб'ядноўваюцца для сумеснага процістаяння пагрозе міру, рэальнасці [illegible]

[illegible] адчуваюцца гэтыя праблемы: менавіта народамі Лацінскай Амерыкі і Карыбскага басейна набыты багаты вопыт супраціўлення і барацьбы за салідарнасць.

Галоўнай тэмай абмеркавання на [illegible]

[illegible] сваім пасяджэнні выбраў прэзідэнта, унесены неабходныя дапаўненні і папраўкі ў Статут.

Сусветная Асамблея за мір адкрытая для ўсіх міжнародных няўрадавых арганізацый, рухаў і асобных людзей, якія ў сваіх краінах удзельнічаюць у акцыях, накіраваных на дасягненне вышэйуказаных мэтаў.

Шматразовыя запрашэнні прыняць удзел у рабоце Асамблеі і поўны камплект дакументаў атрымаў і Беларускі камітэт міру. Аднак па прычыне фінансавай беднасці мы і на гэты раз не змаглі прадставіць нашу краіну на форуме міру, а абмежаваліся ў чарговы раз адпаведным пасланнем у яго падтрымку. Беларускі камітэт міру, уся міратворчая грамадскасць Беларусі шчыра пажадалі плённых поспехаў у рабоце Асамблеі.

Іван. КІРЫЧЭНКА,
старшыня прэзідыума Беларускага камітэта міру.

У СВЕЦЕ

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

БАРЫС ЕЛЬЦЫН РАЗМАЎЛЯЎ ПА ТЭЛЕФОНЕ З ЧАРНАМЫРДЗІНЫМ І КОЛЕМ

Учора прэзідэнт РФ Барыс Ельцын меў тэлефонную размову з прэм'ер-міністрам Віктарам Чарнамырдзіным. Абмяркоўвалася эканамічная сітуацыя ў краіне, асаблівая ўвага была звернута на праблему за- [illegible]

ТАДЖЫКІСТАН — НА МЯЖЫ РАСКОЛУ

[illegible]

БОЛЬШАСЦЬ РАСІЯН ВЫСТУПАЕ ЗА ПРАДАСТАЎЛЕННЕ МАГЧЫМАСЦІ ЖЫХАРАМ ЧАЧНІ САМІМ ВЫРАШАЦЬ СВАЕ ПРАБЛЕМЫ

[illegible] свае праблемы, 26 працэнтаў апытаных мяркуе, што Маскве трэба згадзіцца на незалежнасць Чачні, калі яе народ выкажа такое жаданне на рэферэндуме; 23 працэнты выступаюць за тое, каб зрабіць граніцу з гэтай рэспублікай закрытай. 22 працэнты апытаных лічаць, што ўрад Расіі павінен дабівацца захавання Чачні ў саставе РФ.

ЮРЫЙ ЛУЖКОЎ — АБ «КАТЛЯКОЎСКАЙ ТРАГЕДЫІ»

Мэр Масквы Юрый Лужкоў мяркуе, што прычынай дзікага выбуху 10 лістапада на Катлякоўскіх могілках з'яўляюцца мытныя льготы, якія былі прадастаўлены арганізацыі інвалідаў і воінаў-афганцаў. На яго думку, атрыманне вялікіх грошай ветэранскімі інвалідным арганізацыямі і жаданне падзяліць іх паміж рознымі групамі і групоўкамі прывялі да трагедыі. Калі б не было гэтых вялікіх ільгот, усё было б нармальна, тады б даходы ў гэтых ветэранскіх арганізацый былі б нармальныя і не правакавалі б жадання забіць партнёра ці саперніка, лічыць сп. Лужкоў. Па некаторых звестках, у ветэранскіх афганскіх арганізацыях «круцілася» не менш як 120 мільёнаў долараў. Нагадаем, што ў час выбуху на мо- [illegible]

ЛІТОЎСКІ ЛІТ МОЖА СТАЦЬ «АДВЯЗАНЫМ»

[illegible] Літвы Гедымінас Вагнорус заявіў, што не больш чым за 18 месяцаў літ будзе «адвязаны» ад долара ЗША і гэта адбудзецца пасля прэзідэнцкіх выбараў у краіне. Неабходна адзначыць, што Г.Вагнорус, які пасля першага тура парламенцкіх выбараў быў найбольш рэальным кандыдатам на пасаду прэм'ер-міністра новага ўрада кансерватараў, не раз патрабаваў адвязаць літ ад долара, суадносіны якіх цяпер 4:1.

На яго думку, валютная сістэма будзе змяняцца паступова са студзеня 1997 года, калі Цэнтрабанк атрымае вялікія паўнамоцтвы, у тым ліку і права прадастаўляць міжбанкаўскія крэдыты і праводзіць аўкцыёны.

ЗАКОННАСЦЬ ВЫБАРАЎ ПАВІНЕН ПАЦВЕРДЗІЦЬ КАНСТЫТУЦЫЙНЫ СУД

Лівон Тэр-Петрасян, якога ў вераcні выбралі прэзідэнтам Арменіі на другі тэрмін, прынёс учора прысягу. Цырымонія адбылася за два дні да таго, як у Канстытуцыйным судзе Арменіі павінны пачацца разборы ў справе па выбарах, вынікі якіх апратэстоўвае апазіцыя. Тэр-Петрасян атрымаў на выбарах 51 працэнт галасоў, а яго галоўны праціўнік, лідэр апазіцыі Манукян — 41. Аднак іншаземныя назіральнікі за- [illegible]

78-Я ГАДАВІНА ПЕРАМОГІ

[illegible]

ВАЕННАЯ ХУНТА БІРМЫ ЗНОЎ У ЦЕНТРЫ МІЖНАРОДНАЙ УВАГІ

[illegible] нія асудзілі гэта здарэнне і заклікалі ўрад Бірмы пакараць вінаватых і прыняць усе захады для забеспячэння бяспекі лідэра апазіцыі.

ЗАІР: ПРОЦІСТАЯННЕ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

Паўстанцы народнасці туці далі згоду на стварэнне ва Усходнім Заіры спецыяльных гуманітарных калідораў, па якіх міжна- [illegible]

ГАЮЧЫ ЯД СКАРПІЁНА

[illegible]

Паводле паведамленняў радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё Расіі» і «Радыё-РОКС».

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

З дапамогай сучасных сакрэтных тэхналогій, якія выкарыстоўваліся раней на амерыканскіх спадарожніках-шпіёнах для выяўлення ракетных установак у Савецкім Саюзе, вучоныя-анколагі цяпер выпрабоўваюць у ЗША магчымасць ранняга распазнавання рака. Новы метад абследавання апрабоўваецца зараз у пяці медыцынскіх цэнтрах. Вучоныя спадзяюцца, што спецыяльная здымка дазволіць ім выявіць падазроныя склератычныя мікраўтварэнні ў жаночых грудзях, якія сведчаць аб пачатку ракавага захворвання.

«Шпігель».

Лонданская кальцавая аўтадарога, якая была ўрачыста адкрыта ў 1986 годзе Маргарэт Тэтчэр, адзначыла сваё дзесяцігоддзе, але без асаблівай «помпы». Справа ў тым, што, толькі адкрыўшыся, аб'язная шаша працягласцю 185 кіламетраў ператварылася ў сапраўднае пекла для вадзіцеляў і таму падвяргаецца жорсткай крытыцы за недальнабачнасць праекта. Прымаючы кожную раніцу 700 тысяч аўтамабіляў, дарожнае кальцо не спраўляецца з гэтым патокам, і на шашы пастаянна ўзнікаюць вялікія пробкі. Поп-музыканты напісалі песню «Дарога ў пекла». На будаўніцтва кальцавой дарогі затрачана больш за мільярд фунтаў стэрлінгаў.

Рэйтэр.

Сапраўдны прытон выявіла ў адной з вайсковых часцей, якая дыслацыруецца на Хмяльніччыне, Служба бяспекі Украіны. Больш як два дзесяткі ваеннаслужачых рэгулярна ўжывалі тут наркотыкі. Дапамагаў, і не бескарысліва, падначаленым «лавіць кайф» афіцэр, намеснік камандзіра роты па выхаваўчай рабоце. Калі ж дзеянне дурману скончылася, аматары зелля разышліся хто куды: адны — пад трыбунал, другія — у лячэбніцу.

«Труд».

ВАКОЛ СПОРТУ

«РОДНЫЯ СЦЕНЫ» НЯМЕЦКІЯ

Першую «хатнюю» сустрэчу ў розыгрышы Лігі чэмпіёнаў гандбалісты мінскага СКА, як мы і паведамлялі, правялі ў мінулую нядзелю ў Германіі з мясцовым «Кілем».

У канкрэтным выпадку родныя сцены былі якраз-такі для «гасцей» з «Кіля», і пры добрай падтрымцы балельшчыкаў яны перамаглі армейцаў — 27:15. Праз некалькі дзён мінчане згуляюць там жа са швейцарскім клубам.

□□□

Прэзідэнт Міжнароднага алімпійскага камітэта Хуан Антоніа Самаранч выказаўся за тое, каб цырымонія адкрыцця зімовай Алімпіяды, якая пройдзе 7 лютага 1998 года ў японскім горадзе Нагана, працягвалася не больш за 2 гадзіны.

Адным з аргументаў Самаранча было тое, што многія спартсмены скардзіліся пасля Атланты на вельмі зацягнутую ўрачыстую працэдуру на стадыёне.

□□□

У Чэлябінску з пісталета забіты чэмпіён Еўропы і Расіі па дзюдо Сяргей Горычаў.

Забойца (альбо забойцы) пакуль не знойдзены, аднак дакладна вядома, што ў апошні час Горычаў займаўся камерцыяй і быў звязаны з крымінальным светам.

□□□

Эдзі Эдвардс, англійскі гарналыжнік, «зацяжараў» неверагоднай ідэяй — ён марыць скокнуць з трампліна на афіцыяльных спаборніцтвах голым, пакінуўшы з «адзення» толькі шлем і пару чаравікаў з лыжамі.

Дарэчы, на трэніроўках спартсмен ужо спрабаваў такі нумар — праўда, скакаў у трусах. Па словах Эдвардса, існуе адна закавыка: пры падзенні снег дзярэ пэўнае месца, як тарка.

□□□

Беларускі футбаліст Сяргей Алейнікаў зараз знаходзіцца разам са сваёй сям'ёй у Італіі.

Зусім нядаўна ён пераехаў сюды са Швецыі, назаўсёды развітаўшыся з клубам «Одэвольд».

□□□

Рычард Джуэл, адзіны падазраваемы ў справе выбуху бомбы ў парку амерыканскага горада Атланта падчас летніх Алімпійскіх гульняў, апраўданы і адпушчаны з-пад варты.

Джуэл, дарэчы, быў тым самым чалавекам, які знайшоў сумку з выбуховымі ўстройствамі і дапамагаў эвакуіраваць людзей. Аднак, на думку паліцыі, менавіта Рычард падходзіў па сваіх псіхалагічных параметрах пад апісанне «тэрарыста-адзіночкі».

Падрыхтаваў Алесь СІВЫ.

□□□

Сусветна вядомы баксёр Майк Тайсан, які нядаўна выйшаў з турмы, дзе адбываў тэрмін за згвалтаванне, правёў у мінулую нядзелю свой трэці бой пасля турэмных нараў.

Калі першыя два паядынкі склаліся для Майка як у казцы (яму спатрэбілася ўсяго некалькі хвілін, каб адправіць сапернікаў «адпачываць»), то бой з Эвандарам Холіфілдам паказаў, што «трапіўся востры на шылаватага».

Перамога тэхнічным накаўтам у 12-м раўндзе прынесла Холіфілду не толькі чэмпіёнскі тытул, але і 11 мільёнаў долараў. Як кажуць у тым рэкламным роліку, «не самая плохая прибавка к пенсии».

□□□

Тэнісістка Моніка Селеш падала на Нямецкі тэнісны саюз судовы іск на 24 мільёны нямецкіх марак.

У іску Селеш заяўляе, што падчас гамбурскага турніру ў 1993 годзе ёй не былі забяспечаны належныя меры бяспекі. Нагадаем, што тады адзін з балельшчыкаў выбег на корт і ўдарыў Моніку нажом у спіну.

ПАСЛЯ ПЕРАПЫНКУ — ЗНОЎ У БОЙ

Два пятых месцы на чэмпіянаце Еўропы па таэквандо заваявала зборная нашай краіны. Прызёрамі сталі Сяргей Шалюта — курсант Ваеннай акадэміі і Юлія Сухавіцкая — чэмпіёнка Еўропы 1996 года сярод юніёраў. На гэты раз Юлія выступала як дарослая. Наогул у чэмпіянаце прынялі ўдзел 36 еўрапейскіх краін, і лепшымі з іх былі Іспанія, Турцыя, Швецыя і Германія.

Адносна зборнай Беларусі трэба ўлічваць той факт, што яна правяла год без удзелу ў міжнародных турнірах — былі праблемы з фінансаваннем. Аднак дзякуючы наладжванню кантактаў з краінамі СНД і спонсарскай падтрымцы з'явілася магчымасць удзельнічаць у міжнародных спаборніцтвах кожны месяц. Дарэчы, у маі каманда выйграла Кубак Расіі, а цяпер рыхтуецца прыняць гасцей у сябе — 15—17 лістапада ў Мінску адбудзецца Кубак Беларусі, на які запрошаны зборныя каманды Літвы, Латвіі, Расіі, Украіны, Польшчы, Азербайджана, Грузіі і Арменіі. А вось праз год спартсменаў запрашаюць на чэмпіянат свету ў Ганконг.

Вельмі важным з'яўляецца і тое, што не так даўно рады Беларускай Федэрацыі таэквандо папоўніліся чатырма суддзямі міжнароднай катэгорыі — двума трэнерамі і двума спартсменамі. Цяпер жа галоўная мэта нацыянальнай каманды — дастойна выступіць на Алімпійскіх гульнях 2000 года, у састаў якіх гэты від спорту ўжо залічаны.

Дзмітрый КАСТЭНКА.

ШАХМАТЫ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Уладзіміра СЫЧОВА

ГАДАВЫ КОНКУРС СКЛАДАННЯ

Заданне № 25

Аляксей Міронаў (Магілёў)

Белыя: Kpb1, Фa8, Лc7, Лf2, Ce4, Kb5, Kf6 (7).

Чорныя: Kpe5, Фf3, Ca1, Ce6, Kc1; пп: b3, e3, g5 (8).

Мат за 2 хады.

Заданне № 26

Іван Бондар (Ганцавічы).

Белыя: Kpa3, Лd1, Kc7, п. b7 (4).

Чорныя: Kpb8, Лb4, Kd3; пп: e3, g3 (5). Нічыя.

ТВОРЫ — ЛАЎРЭАТЫ КОНКУРСАЎ

У часопісе «Ideal Mate Review» (США) апублікаваны вынікі міжнароднага конкурсу кааператыўных задач з ідэальнымі матамі.

Першае месца заняла задача Вацлава Яўгенавіча Гебельта з г. Ліда Гродзенскай вобласці. У творы «Знаходка» рэалізаваны зорачкі белага і чорнага караля + мат з каралямі ў цэнтры зорачак. Гэта ідэя выканана ўпершыню ў жанры мініяцюр і па праву заслугоўвае ўзнагароды.

Пазнаёмцеся з гэтым цікавым творам.

Вацлаў Гебельт (Ліда).

Белыя: Kpg4, Kb4, Ke2 (3).

Чорныя: Kpe4, Лa4, Лf5 (3).

Кааператыўны мат за 3 хады.

Блізняты: a) дыяграма; b) Лf5→d5; c) Ke2→b5; d) Лa4→e3; e) Ke2→a7.

Рашэнне. a) 1. Лf2 Kph3 2. Kpf3 Kd5 3. Лe4 Kg1x; b) 1. 16 Лd2 Kc2 2. Kpd3+ Kpf3 3. Лc4 Ke1x; c) 1. Лc5 Kc6 2. Kpd5+ Kpf5 3. Лac4 Ke7x; d) 1. Лf6 Kph5 2. Kpf5 Kd3 3. Лee6 Kg3x; e) 1. Лa3 Kac6 2. Лe3 Kd3 3. Лd5 Kd2x.

У гэтым жа конкурсе Вацлаў Гебельт атрымаў і другі прыз за задачу на казачную тэму апошняга чэмпіяната свету. Павіншуем аўтара з вялікім поспехам!

* * *

Газета «Червоній гірник» (Украіна) аб'явіла вынікі конкурсу эцюдаў.

Пахвальным водгукам адзначан эцюд І. Бондара з Ганцавіч, складзены сумесна з А. Каўбаса (Кіеў).

Белыя: Kpd5, Ce8, пп: a6, b5 (4).

Чорныя: Kpa7, Kg2, пп: d7, f3 (4). Нічыя.

1. b6+! Kp:b6 2. a7 Kp:a7 3. C:d7 f2 4. Cb5 Kpb6 5. Cf1 Ke3+ 6. Kpe4 K:f1 7. Kpf3 і нічыя, а калі 3 ... Kpb6, тады 4. Ch3 Kf4+ 5. Kpe4 і нічыя.

Віншуем

Віншуем з юбілеем намесніка старшыні камітэта па навуцы і тэхналогіях Эдварда Баляслававіча Матуліса. Жадаем поспехаў у працы, здароўя, сямейнага дабрабыту. ***Калегі па працы.***

Дарагая Надзенька Каляда! Віншую цябе з днём нараджэння. Будзь заўжды самай любімай і дарагой для сям'і і тых, хто цябе акружае. Моцнага табе здароўя і здзяйснення жаданняў.

Цётка Аня з г. Гродна.

Сардэчна віншуем дарагую матулю і каханую жонку Наталлю Уладзіміраўну Алешка з в. Дабрынь з днём нараджэння і жадаем здароўя, шчасця, дабрабыту і ўсяго самага найлепшага ў жыцці.

Дзеці Ігар, Ліда, Саша і муж Аляксандр.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	7.33	16.16	8.43
Віцебск –	7.28	16.01	8.33
Магілёў –	7.22	16.05	8.43
Гомель –	7.15	16.06	8.51
Гродна –	7.49	16.30	8.41
Брэст –	7.42	16.38	8.56

МЕСЯЦ

Маладзік 11 лістапада

ІМЯНІНЫ

Пр. Спірыдона, Нікадзіма, Іаана.
К. Бэндзікта, Яна, Мацвея.

НАДВОР'Е

Сёння будзе ў рэспубліцы захоўвацца воблачнае з праясненнямі надвор'е, па паўночнаму ўсходзе невялікія кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ў Гродне, Віцебску, Магілёве — 10—12, Мінску, Гомелі — 11—13, Брэсце — 13—15 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: 14-га ўначы кароткачасовыя дажджы, 15-га ўначы [illegible] Тэмпература 14-га ўначы 4—8, [illegible] 12 градусаў цяпла; 15-га ўначы — мінус 4 — плюс 1, удзень — 3—8 градусаў вышэй нуля.

Сядзіба

Выпуск № 338 Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

ПЕРАПІСКА З ЧЫТАЧАМІ

Мікалаю КОРЗУНУ, г. Мінск.

Безумоўна, усе саджанцы можна прыкопваць на зіму. У месцы, дзе не будзе шкоднікаў, на два штыкі лапаты выкапваюць яміну з лёгкім нахілам. [illegible] Прысыпаць дробнай зямлёю так, каб утварыўся пагорачак. Гэта для таго, каб не застойвалася вада.

Прысыпаць і ствол — аж да развілак галінак. Увогуле ўсё, як паказана на малюнку.

Вясною садзіць як мага раней. А ямкі рыхтаваць ужо цяпер, угнойваць. [illegible] Памеры ямак і угнаенні ўказаны ў нашым спецвыпуску «Дары саду».

Яніне ЛАЗОЎСКАЙ, Бабруйскі раён.

Цяпер якраз наступілі самыя лепшыя дні для сяўбы на зіму. Насенне толькі сухое. [illegible]

[illegible]

А што можна сеяць цяпер? Амаль што ўсе культуры. [illegible]

НАБЫЛІ «УРАДЖАЙНЫЯ ГРАДКІ»?

Па-ранейшаму рэдакцыя рэалізуе свае выданні для дачнікаў і сялян — брашуры серыі «Ураджайныя градкі». Усяго ў нашым серыі выданняў [illegible]

[illegible]

АДГАРОДЗІМСЯ АД ЗАЙЦОЎ І МЫШЭЙ

[illegible]

[illegible]

БЕЗ АЗОТУ НЯМА РОСТУ?

[illegible]

[illegible] хутка чарнее.

Медыцына сцвярджае, што сутачная бяспечная норма спажывання прадуктаў раслінаводства дарослым чалавекам такая: 4,5—5 міліграмаў нітратаў на кожны кілаграм вагі. Для дзяцей і падлеткаў гэта «норма» павінна быць значна меншай. Бо нітраты адмоўна ўплываюць на ўвесь арганізм: млявасць, галаўныя болі, дрэнная работа страўніка, розныя парушэнні складу крыві, нервовая ўзбуджальнасць. Бачыце, колькі нягод нават ад аднаго лішняга грама азотных угнаенняў, некалькіх кілаграмаў свежага караваю ці курынага памёту? Вось чаму ў раздзеле «Сядзіба» мы так настойліва рэкамендуем расходаваць угнаенні не абы-як, а зыходзячы з рэальных умоў. І ствараць раслінам у перыяд развіцця поўны камфорт.

Як даведацца, колькі нітратаў у [illegible] ныя рэчывы за зіму знікаюць амаль поўнасцю, разбураючыся.

Гэта ж разбурэнне адбываецца і ў час гатавання. Нітраты «дружна» пераходзяць у ваду. Вельмі карысна прадукцыю агарода гатаваць на пары. Паравое воблака, праходзячы пад невялікім ціскам праз прадукцыю, ачышчае яе ад непатрэбных «спадарожнікаў». Можна патрымаць ачышчаную бульбу некалькі хвілін у вадзе (3—8), і нітраты акажуцца ў вадкім асяроддзі. Такую ваду абавязкова зліваць. Увогуле бульбу лепш заліваць кіпенем. Але мыць яе перад чысткай абавязкова!

На дрэнныя ўмовы развіцця агародных культур указвае... стрыжань. Морква, якая мае вельмі вялікую «сарцавіну», амаль заўсёды нізкіх гатункаў. На тое ж указвае і стралкаванне сцяблін, якія імкнуцца ўтварыць кветканосы.

36,6°

СУРОКІ

Як толькі мы звяртаем на каго-небудзь (ці што-небудзь) пільную ўвагу, то, самі таго не ўсведамляючы, уступаем з ім у тонкі энергаінфармацыйны кантакт. Паміж намі ўзнікае нябачная «трубачка», па якой мы атрымліваем чужую энергаінфармацыю і аддаём сваю. Такі кантакт можа быць як каштоўным, так і, мякка кажучы, не вельмі...

Немаўляты у першыя месяцы жыцця асабліва адчувальныя да чужых энергій — у іх яшчэ няма магутнай ахоўнай аўры. Яны могуць нават захварэць таму, што нейкі час знаходзіліся побач з нездаровымі (і зусім не заразнымі) людзьмі... Пастарайцеся, каб да года ваша дзіця бачыла як мага менш людзей.

У дарослага здаровага чалавека існуе ахоўная энергетычная абалонка, у ёй мы як у даспехах. Як другая скура, яна прымае на сябе ўсе энергетычныя ўздзеянні звонку: успрымае карыснае, перасцерагае ад шкодных. Але часам і яна не вытрымлівае моцнага знешняга ўдару, прабіваецца і прапускае ўнутр арганізма чужую энергетычную «інфекцыю». Тая адразу пачынае перастройваць нас на ўласны манер. А нашы сілы, замест таго, каб змагацца з «інфекцыяй», пачынаюць убываць з арганізма праз створаную «прабоіну»... Вось вам і механізм суроку...

Але мала таго, не так даўно вучоныя высветлілі яшчэ адну цікавую рэч. Аказваецца, на так званыя біялагічна актыўныя кропкі, якія ў нас ёсць, зусім не абавязкова ўздзейнічаць непасрэдна. Можна і на адлегласці, у думках — яны ўсё роўна прымуць сігнал!

Якія прыметы суроку? У першую чаргу у выніку ўцечкі энергіі з'яўляецца адчуванне пастаяннай стомленасці. Зніжаецца працаздольнасць, прападае жаданне рабіць над сабой якія-небудзь намаганні, сканцэнтравацца. Далей — больш: беспрычынна падае настрой, прападае сон, могуць узнікнуць сексуальныя праблемы, дэпрэсія...

У выніку ўварвання чужой энергаінфармацыі можа рэзка пагоршыцца і абмен рэчываў: ад цела і з рота паяўляецца непрыемны пах, высыпаюць прышчы, з'яўляецца перхаць. Часам рэзка зніжаецца вага. А бывае пацярпеўшы адчувае, што ў яго арганізме ідуць нейкія дзіўныя працэсы: скача тэмпература, паяўляюцца нечаканыя болі, на целе выступаюць дзіўныя плямы, з'яўляецца высыпка.

ЧАМУ СУРОК НАЗЫВАЮЦЬ «СУРОКАМ»?

Ці выпадкова ў народзе існуюць такія ўстойлівыя паняцці, як «благое» ці «чорнае вока»? Ды і наогул, якія адносіны да гэтага маюць вочы?

А справа ў тым, гавораць нетрадыцыйныя лекары, што самай небяспечнай «зброяй паражэння» з'яўляецца... позірк. Гэта своеасаблівае вострае шыла, якое можа не толькі падрапаць нашу нябачную другую «скуру», але і, «праткнуўшы» яе, лёгка пранікнуць унутр арганізма.

Сёння ўжо можна лічыць даказаным, што з дапамогай канцэнтраванага позірку можна кіраваць рухальнымі функцыямі іншых людзей. Дарэчы, адзін мой знаёмы неяк дэманстраваў мне на вуліцы сваё «ўменне»: па яго мысленнаму ўнушэнню чалавек, які ішоў наперадзе нас, раптам спатыкаўся. Небяспечнае блюзнерства, вядома. Але факт ёсць факт.

Упэўнены, што хтосьці захоча праверыць і свае здольнасці. Але мая парада: трэніруйцеся лепш на сабаках.

Другая важная выснова, зробленая з вынікаў эксперыментаў: праз позірк можна перадаваць свой эмацыянальны стан і тым самым узбударажыць ці супакоіць таго, на каго вы глядзіце. А часам і забіць...

Пра цікавы факт некалькі гадоў назад паведаміла газета «Канадзіен Трыбюн». На 55-гадовага канадца Сціва Макселана ў час палявання напаў мядзведзь. Лежачы на зямлі, «Сціў інстынктыўна выставіў наперад руку з нажом, а сам позіркам, поўным адчаю і злосці, уперыўся ў вочы звера. І дзіва — мядзведзь застыў на месцы. Паляўнічы працягваў неадрыўна глядзець у яго вочы, накіраваўшы позірк прама ў зрэнкі. Ён ведаў, што рабіць так — толькі злаваць агрэсіўную жывёліну. Але нічога не мог зрабіць з сабой. І раптам... звер, гучна зароўшы, рухнуў на зямлю... Ён, несумненна, быў мёртвы...» Пазней, аглядаючы мядзведзя, на ім не знайшлі ніводнай раны ці нават драпіны! Даследчыкі прыйшлі да высновы, што магутны біяэнергетычны імпульс з вачэй чалавека разбурыў нервовыя клеткі ў мозгу звера, што і выклікала смерць.

Як хочацца часам спапяліць позіркам віноўніка нашых бед! Але будзьце асцярожныя: нядобрая энергія, якая вырвалася з вашых вачэй, праз нейкі час абавязкова пачне працаваць супраць вас! Справа ў тым, што паміж вашым мозгам і мозгам вашага непрыяцеля ўстанаўліваецца пастаянная двухбаковая сувязь і ўсё дрэннае, што вы распалілі ў ім, па гэтай сувязі вернецца да вас узмоцненым яго эмоцыямі. І тады ўжо не здзіўляйцеся розным хваробам: вы самі іх наклікалі... Парада простая: калі не можаце кіраваць сваім станам, лепш заплюшчыце вочы і дайце эмоцыям астыць.

Але сапраўды цудадзейная энергія позірку, калі яна накіравана на дапамогу іншым людзям. Пасылаючы добры позірк разам з падбадзёрваючымі думкамі, мы можам дапамагчы не толькі сваім блізкім, але і незнаёмым людзям: у аўтобусе, на вуліцы, у магазіне... Розумам гэтыя людзі могуць і не зразумець, што мы зрабілі для іх, але іх духоўныя «я» выдатна ўсё ўспрымуць і будуць удзячныя за такую падтрымку. І не шкадуйце намаганняў: усё ў гэтым свеце вяртаецца ў сто разоў.

Як вы ўжо зразумелі, крыніцай сурокаў з'яўляецца перш за ўсё чыясьці пільная і нядобрая да нас ўвага.

Заўважана, што жанчыны, як натуры больш успрымальныя, часцей падвяргаюцца суроку, чым мужчыны. Асабліва на апошніх месяцах цяжарнасці. Да таго ж у гэты час залішнюю ўвагу прыцягвае іхняя фігура...

Рэкамендацыі простыя: каб не быць сурочаным, будзьце больш разборлівымі з выбарам свайго акружэння, старайцеся не выклікаць зайздрасць і непрыязнасць іншых людзей, не прыцягвайце да сябе павышанай ўвагі ні знешнім выглядам, ні паказной раскошай, ні выхваляннем, ні іншымі спосабамі: не выхваляйцеся поспехамі — перастане шанцаваць...

Аматары пахвалы таксама вельмі падвергнуты суроку. «Ай, як ты добра выглядаеш, ну проста на пяць гадоў памаладзела!» Прыемныя словы ўсыпляюць нашу энергетычную ахову, мы даверліва здымаем ахоўнае поле, і праз аслабленыя бар'еры збоку лёгка ўкараняецца зусім іншая — негатыўная — праграма, выкліканая зайздрасцю: «Каб табе...»

Зрэшты, сурок можна зарабіць не толькі тады, калі нам пазайздросцілі, але і тады, калі мы самі пазайздросцілі каму-небудзь. Паміж намі паяўляецца інфармацыйны «шланг», па якім не толькі наша інфармацыя пойдзе, але і да нас можа прабрацца «вірус» з іншага боку. Адсюль парада: не зайздросьце.

Магчымы сурок і «завочны». Для гэтага «сувязной ніткай» можа быць усё: тэлефонная размова, любая рэч, якая належала нам, і асабліва — наша адлюстраванне! Не раздорвайце абы-каму сваіх фатаграфій...

ШТО РАБІЦЬ, КАЛІ ВАС УСЁ Ж СУРОЧЫЛІ?

Першае. Арганізм у нас мудры — сам залечыць любы сурок. Але яму трэба дапамагчы. Як? Моцным жаданнем і спакоем... Успомніце, што самы хуткі і выніковы спосаб аднаўлення вашай парушанай энергетыкі — гэта вада. Летняя «жывая» вада ракі, мора не толькі як рукой зніме чужы энергетычны бруд, але і насыціць арганізм дадатковай энергіяй. (Але не ванна — яна добра згладжвае няроўнасці нашай пашкоджанай аўры, але наўрад ці падзарадзіць: у гэтай вадзе мала энергіі. У гэтым плане кантрастны душ, асабліва з моцным напорам, будзе больш эфектыўным.) Добра дапамагаюць ад суроку таксама паравая лазня і халодныя абліванні. Аб цудадзейных уласцівасцях вады ведалі і нашыя продкі, якія ад суроку ўмывалі дзяцей праз рэшата, прыгаворваючы пры гэтым: «Як вада на рэшаце не трымаецца, так няхай не трымаюцца на рабе Божым (імя дзіцяці) ні сурокі, ні дотыкі, ні нагляды, ні перапалохі». Часам перад тым, як умыць ці абліць дзіця, у ваду кідалі гарачы вугольчык і чыталі такую замову: «Як вугаль-іскра тухне, так няхай тухнуць прытчы, сурокі, дотыкі, перапалохі. Амінь». Нашы продкі ў многім былі мудрэйшыя за нас, і хто ведае, магчыма іх вопыт дапаможа каму-небудзь і сёння...

Ёсць і іншы спосаб прафілактыкі ад суроку. Магчыма, не такі хуткі, затое «глыбінны», які гарманізуе арганізм знутры. Ён просты: старайцеся як мага часцей і даўжэй глядзець (без акуляраў) у сіняе неба, уяўляючы сабе, як жыватворная энергія космасу праз вашы вочы пранікае прама ў мозг. Гэта адбываецца на самай справе.

Для тых, хто аддае перавагу больш «матэрыяльным» сродкам, таксама знойдзецца спосаб. Ёсць дзіўны хімічны элемент, які не толькі дапамагае нашаму арганізму ствараць магутную энергетычную ахову, але і амалоджвае яго. Гэта цудадзейнае рэчыва — звычайны ёд. Трэба ў некалькіх непрыметных месцах намазаць ёдам скуру. Зрабіце гэта вечарам, і да раніцы (калі ў вас была нястача ёду) слядоў амаль не застанецца. А пры вялікім дэфіцыце ёду ў арганізме сляды знікаюць ужо праз дзве-тры гадзіны. Вынік вы адчуеце вельмі хутка: да вас вернецца бадзёрасць, адчуванне сіл і маладосці, адновіцца звонкасць стомленага голасу... Як адчуць, што арганізм ёдам насыціўся? Па-першае, сляды ад ёду на скуры пачнуць слабець больш павольна, а па-другое, можа нечакана ўзнікнуць насмарк — у носе паявіцца лішак слізі.

Ёсць і народныя сродкі. Зрэшты, некаторыя з іх, відаць, ужо знайшлі тлумачэнне ў навуцы. Так, ад суроку часам прышпільваюць у вобласці сэрца вялікую англійскую шпільку. Аказваецца, шпілька як бы перахоплівае частку чужога выпраменьвання: наведзеныя ў метале токі пачынаюць цыркуляваць па замкнутаму контуру і хутка слабнуць. Выкарыстоўваюць таксама звычайныя кравецкія шпількі. І ў першым, і ў другім выпадку шпількі ўтыкаюць вастрыём уніз: наведзеная энергія сцякае з яго ўніз, у зямлю. Пры гэтым лічыцца, што лепш за ўсё, калі шпілька будзе з жалеза, а не з іншых металаў (магчыма, гэта звязана з яго магнітнымі ўласцівасцямі?) Жалеза наогул лічыцца магічным металам. Пасля сустрэчы і размовы з непрыяцелем нашы продкі стараліся патрымацца менавіта за жалезныя прадметы. Лічыцца, што дапамагае ад суроку і люстэрка, калі яго насіць у раёне сэрца бліскучым бокам наверх. З нацельных крыжыкаў для гэтых жа мэтаў перавагу аддаюць асінаваму: яго драўніна адцягвае чужую энергію.

Калі ў прысутнасці якога-небудзь чалавека вы адчулі дыскамфорт, неспакой, пагаршэнне самаадчування, пазяханне, непрыметна для субяседніка складзіце вялікія і ўказальныя пальцы абедзвюх рук так, каб яны ўтварылі кольца. Астатнія пальцы ці падцісніце, ці пакладзіце адзін на адзін. Другі спосаб: пакладзіце далонь на сонечнае спляценне і, уяўляючы сабе, што тым самым закрылі адзіны доступ да вашага арганізма, у думках скажыце: «Не дам!» Можаце не хвалявацца: прабіцца да вас будзе вельмі цяжка...

Ачышчэнне арганізма ад цёмнай энергетыкі эфектыўна адбываецца таксама пры моцных эмоцыях, якія выклікаюць смех ці слёзы. Так што шукайце магчымасць лішні раз пасмяяцца: часцей глядзіце кінакамедыі, выступленні гумарыстаў... А ўжо калі давядзецца паплакаць, не стрымлівайце сябе. Нездарма ў народзе бытуе: «Паплач — лягчэй будзе...»

Ну і, вядома, калі вы адчулі сімптомы суроку, пастарайцеся быць на свежым паветры, сярод дрэў. Яны дапамогуць вам хутка аднавіць страчаную энергію, замацаваць ахоўную ауру.

Віталь ПРАЎДЗІЎЦАЎ.
«Работница».

У запас на дзень зімовы.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

НЕКАТОРЫЯ НОВЫЯ ПАДРАБЯЗНАСЦІ АБ ЖЫЦЦІ І СМЕРЦІ ВЯЛІКІХ

ЛЕАНАРДА ДА ВІНЧЫ быў нядаўна абвінавачаны двума вучонымі — Лімам Пінетам і Клайвам Прынсам — у, бадай, самай скандальнай фальсіфікацыі некалькіх апошніх стагоддзяў.

У інтэрв'ю Бі-бі-сі вучоныя заявілі, што Турынская плашчаніца, якая лічыцца найсвяцейшай рэліквіяй хрысціянскай царквы, — падробка і створана вялікім італьянцам да Вінчы ў XVII стагоддзі. А таму захаванае на тканіне адлюстраванне, па павер'і, твару і цела Хрыста не можа належаць яму, як у гэтым перакананы мільёны веруючых, а ўяўляе сабой... фатаграфію самога Леанарда.

Мастак і вучоны да Вінчы шмат эксперыментаваў з камерай-абскурай, папярэдніцай сучаснага фотаапарата, і, відаць, дабіўся ў гэтай галіне пэўнага поспеху. Паводле слоў Пінета і Прынса, сярэдневяковы асветнік вызначаўся схільнасцю да містыфікацый: два незалежныя даследаванні, праведзеныя ў апошнія гады, даказалі, што вядомая «Джаконда», або «Мона Ліза», з таямнічай усмешкай — гэта аўтапартрэт мастака, адлюстраванага ў выглядзе адной з найпрыгажэйшых жанчын на свеце. А з дапамогай Турынскай плашчаніцы, сцвярджаюць даследчыкі, ён прадставіў сябе сынам Божым.

На карысць гэтай высновы гаворыць і той факт, што з дапамогай радыевугляроднага метаду датавання было даказана, што Турынская плашчаніца — падробка, зробленая ў сярэднія вякі. Цікава, што да гэткай жа высновы прыйшоў і неназваны вучонымі прафесар з Паўднёвай Афрыкі ў ходзе сваіх незалежных даследаванняў.

* * *

ВІЛЬЯМ ШЭКСПІР, як відаць, памёр ад рака слёзных залоз вачэй. Такую сенсацыйную выснову зрабілі нямецкія вучоныя і крыміналісты праз 379 гадоў пасля смерці вялікага англійскага драматурга.

Брытанскі часопіс «Нью-Сайентыст» расказвае, што адкрыццё было зроблена ў ходзе ідэнтыфікацыі мяркуемай пасмяротнай маскі драматурга, якая знаходзіцца сёння ў адным з замкаў горада Дармштата (ФРГ).

У ходзе аналізу маскі з дапамогай найноўшых тэхналогій і камп'ютэраў увагу вучоных прыцягнула прыпухласць павека левага вока, якая прасочвалася як на партрэтах, так і на пасмяротнай масцы. І пасля паглыбленых даследаванняў было ўстаноўлена, што драматург пакутаваў ад рака слёзных залоз вачэй. Хутчэй за ўсё, гэта і стала прычынай яго смерці. Магчыма, гэта адкрыццё цяпер тлумачыць, чаму на працягу апошніх чатырох гадоў жыцця Шэкспір не напісаў ніводнага твора.

ТЭЛЕБАЧАННЕ, 13 лістапада

Беларускае тэлебачанне

11.55 Майстэрня. Мастак Аляксандр Шастакоў.
12.15 Відзьма-нявідзьма.
15.00 Навіны.
15.10 «Крэм-бруле», «Фунцік і сышчыкі», «Дзядулева дудачка», «Пра Веру і Анфісу». «До-рэ-мі». Мультфільмы.
16.00 Сядзіба. Праграма для дачнікаў.
16.30 «Дзядзька Язэп». Дак. фільм («Беларусьфільм»).
16.50 Крэда. Гаспадарча-прамысловая дзейнасць беларускіх лясгасаў. Адрасы гаспадарлівасці.
17.10 Канцэртны сезон. Творы В. Моцарта і Л. Бетховена ў выкананні сімфанічнага аркестра Белтэлерадыёкампаніі.
17.55 Госці ў хату. Да Міжнароднага дня студэнтаў.
18.25 Музычны антракт.
18.35 Эканамікст.
18.50 Навіны (з сурдаперакладам).
19.00 Рэферэндум: шчырая размова.
19.35 «Трапічная спёка». Тэлесерыял (ЗША).
20.35 «Хто гэта?» Тэлегульня.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама.
21.55 Аўта-парк.
22.20 А. Панкратаў-Чорны і В. Глаголева ў маст. фільме «Вустрыцы з Лазаны».
23.35 Супергол.
0.05 Навіны.
0.20 Каралеўскае паляванне.

ГРТ

10.30 «Угадай мелодыю».
11.00 Навіны (з сурдаперакладам).
11.10 У эфіры тэлерадыёкампанія «Мір».
11.55 «Народжаная рэвалюцыяй». 4-я серыя.
13.30 Брэйн-рынг.
14.00 Навіны (з сурдаперакладам).
14.20 «Касмічныя выратавальнікі лейтэнанта Марша».
14.45 Кактус і К°.
14.55 До-мі-соль.
15.10 Покліч джунгляў.
15.40 «Карын і яе сабака».
16.05 Тэт-а-тэт.
16.30 «Вакол свету».
17.00 Навіны.
17.20 «Новая ахвяра».
18.10 Гадзіна пік.
18.35 «Угадай мелодыю».
19.00 «У пошуку страчанага». Іван Пераверзеў. Вядучы Г. Скараходаў.
19.45 Спакойнай ночы, малышы!
20.00 Час.
20.40 Наталля Андрэйчанка і Павел Кадачнікаў у фільме «Сібірыяда». 1-я серыя.
22.05 «Жыццё і смерць Зоі Фёдаравай». Версіі.
23.05 Навіны.
23.15 «Пятніца, 13».

Канал «Расія»

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Весткі.
10.20 «Пастка». Маст. фільм. 3-я серыя.
16.20 Блак-нот.
16.35 «Чэленджэрс». Серыял для падлеткаў.
17.05 Тэлечасопіс «Здароўе».
17.15 Даміно Міхаіла Баярскага.
17.45 Суайчыннікі.
18.10 Клуб губернатараў.
18.40 Асабліва важныя персоны.
19.30 «Санта-Барбара». Маст. фільм.
20.30 «Гарадок». Забаўляльная праграма.
21.05 Надвор'е на заўтра.
21.10 «Парад планет». Маст. фільм.
23.35 «Хто на што здатны».
23.50 «Не спі і глядзі», «Другое дыханне».
0.15 Музыка ўсіх пакаленняў.

Санкт-Пецярбург

11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 23.25 Інфарм ТБ.
12.10 «Гісторыя кахання». Серыял (Іспанія—Аргенціна). 1-я серыя.
13.00 Тэрмін адказу — сёння.
13.25 Парады садаводам.
13.40, 20.40 Тэлеслужба бяспекі.
14.10 «Забойны аддзел». Серыял (ЗША).
15.00 «Тэлекампакт». Музычнае шоу.
15.40 «Парад кветак». Дак. фільм (Нідэрланды).
16.10 Асабістая справа.
16.40 Дом кіно. Толькі эксклюзівы. Хілен Мірэн, Майк Фігіс, Боб Рафелсан і іншыя.
17.35 Паказвае Ленінградская абласная тэлекампанія.
18.40 Вялікі фестываль.
19.15 Спорт.
19.20 «Гісторыя кахання». 1-я серыя.
20.10 «Дварцовыя тайны». Прэм'ера дакументальнага мінісерыяла (ЗША—Вялікабрытанія). 3-я серыя.
20.55 Спартыўны агляд.
21.05 «Забойны аддзел». Серыял (ЗША).
21.55 Падзея.
22.10 «Інспектар паліцыі». Маст. фільм (Індыя). 2-я серыя.

НТБ

10.30 Праграма для дзяцей. «Вуліца Сезам».
11.00 Сёння апоўдні.

«Расійскія універсітэты»

13.00 Сёння ўдзень.
13.15 Вялікая часінка.
15.00 Сёння ўдзень.
15.30 Дыстанцыя 60.

НТБ

16.30 Кінатэатр юнага гледача. Маст. фільм «Блакітнае дрэва». 3-я серыя (Аргенціна—Італія).
17.30 Праграма для дзяцей. «Вуліца Сезам».
18.00 Сёння вечарам.
18.35 Герой дня.
19.00 Свет кіно. Маст. фільм «Малыш Бонер» (ЗША).
20.45 Доктар Вугал.
21.00 Сёння вечарам.
21.35 Час серыяла. «За мяжой магчымага». 3-я серыя (ЗША).
22.30 Часінка.
23.00 Сёння апоўначы.
23.20 Кафэ Абломаў.

8-ы канал

18.00 Мульціпланета.
18.45 Маст. фільм «Джэнтльмены ўдачы».
20.15 Свет меркаванняў ці меркаванне пра свет.
20.45 Серыял «Месца сустрэчы змяніць нельга».
22.00 Паліскоп.
22.15 Маст. фільм «Кіборг».
23.55 Без каментарыя.

Post Factum

Гэты дзень у гісторыі

У гэты дзень **у 1623 годзе** адбыліся масавыя выступленні праваслаўных жыхароў Віцебска, Магілёва, Оршы, Полацка, Вільні супраць уніяцкага засілля. Паўстаўшыя жорстка расправіліся з уніяцкім архіепіскапам Язафатам Кунцэвічам. Супраць паўстанцаў былі кінуты войскі. Віцебск быў пазбаўлены магдэбургскага права.

13 лістапада 1821 года нарадзіўся Міхаіл Петрашэўскі, рускі рэвалюцыянер, утапічны сацыяліст. Выступаў за дэмакратызацыю палітычнага ладу Расіі і вызваленне сялян з зямлёй. У 1849 годзе асуджаны на вечную катаргу.

13 лістапада 1836 года нарадзіўся Яраслаў Дамброўскі, адзін з кіраўнікоў падрыхтоўкі нацыянальна-вызваленчага паўстання 1863—1864 гадоў. У 1862 годзе быў арыштаваны, праз два гады ўцёк з царскай турмы. Генерал, галоўнакамандуючы ўзброенымі сіламі Парыжскай камуны. У 1871 годзе загінуў у баі з версальцамі.

У гэты дзень **у 1850 годзе** нарадзіўся Роберт Льюіс Стывенсан, англійскі пісьменнік, майстар прыгодніцкага рамана «Востраў скарбаў», а таксама гістарычных і псіхалагічных твораў: «Чорная страла», «Дзіўная гісторыя доктара Джэкіла і містэра Хайда» і інш.

13 лістапада 1923 года заснавана аб'яднанне беларускіх пісьменнікаў «Маладняк», у які ўваходзілі такія літаратары як М. Чарот, А. Вольны, А. Александровіч, Я. Пушча, П. Галавач і інш. У аб'яднанне ўваходзілі таксама нацыянальныя секцыі рускіх, літоўскіх, польскіх і яўрэйскіх пісьменнікаў. У выніку крызісу і расколу ў 1928 годзе «Маладняк» быў рэарганізаваны ў Беларускую асацыяцыю пралетарскіх пісьменнікаў.

Цікава

Рок-н-рол тармозіць размнажэнне тлі. Гэта даказаў адзін паўднёвакарыбскі біёлаг, змясціўшы групы з 30 асобін на некалькіх дрэвах. Частку дрэў акружылі гучнагаварыцелямі, праз якія трансліраваліся запісы канцэртаў рок-н-рольных выканаўцаў. Ужо праз некалькі дзён высветлілася, што на «музычных» дрэвах тлі ў 4-5 разоў менш, чым на «ціхіх».

Неверагоднае, загадкавае

Гібель у ноч на 14 красавіка 1912 года суперлайнера «Тытанік» і па сённяшні дзень працягвае хваляваць і прыцягваць увагу людзей на ўсіх кантынентах.

«Тытанік» знік пад вадой, пахаваўшы 1600 чалавек, у тым ліку капітана Сміта, які не пакінуў свой пост да самага канца. З больш чым 2200 пасажыраў і членаў экіпажа выратаваліся ўсяго 703 чалавекі.

Мала хто ведае, што яшчэ ў 1898 годзе пісьменнік-фантаст Морган Робертсан выпусціў у свет раман, у якім небывалы па памерах трансатлантычны лайнер «Тытан», які лічыўся самым фешэнебельным і непатапляльным у свеце, халоднай красавіцкай ноччу загінуў ад сутыкнення з айсбергам. Апісанне лайнера да найдрабнейшых падрабязнасцей супадала з рэальным гігантам.

Пасля гібелі «Тытаніка» ў адрас пісьменніка-празорцы ішлі сотні лістоў да родных і блізкіх тых, хто загінуў на суперлайнеры. Раман быў праклятцы і больш не выдаваўся. Дарэчы, называўся ён вельмі сімвалічна: «Марнасць».

Хто мы?

Калі сярод вашых сяброў ці знаёмых ёсць людзі з перакрыўленымі ці асіметрычнымі тварамі, ведайце — гэта геніі. Ну, калі не геніі, то людзі з вельмі вялікімі здольнасцямі. Да музыкі, навукі, літаратуры.

Да такой высновы пасля 15-гадовых даследаванняў прыйшоў прафесар Віскансінскага універсітэта (ЗША) Карл Сміт. Ён распрацаваў спецыяльную тэорыю, згодна з якой, ледзь зірнуўшы на чалавека, можна дакладна вызначыць, да чаго ён схільны — да музыкі ці матэматыкі. На думку прафесара, усе мы ў той ці іншай ступені крыватварыя. Тыя, у каго больш развіты левы бок твару, лепш успрымаюць інфармацыю правым паўшар'ем, якое адказвае за эмацыянальнае ўспрыманне свету. Тыя ж, каго прырода стварыла «праватварымі», лепш дзейнічаюць звілінамі левага паўшар'я — яно адказвае за лагічныя рашэнні. Паводле падлікаў Сміта, у 85 працэнтаў зямлян больш развіты правы бок твару; астатнія — «леватварыя». У якасці прыкладу прафесар прыводзіць Рыхарда Вагнера, чый твар быў асіметрычны да выродлівасці.

Дзесьці на белым свеце

Вось ужо некалькі гадоў запар у фінскай вёсачцы Пелкасеннiелі праводзяцца азартныя спаборніцтвы — «паляванне на камароў».

Умовы простыя: за 5 хвілін, праведзеных ля аднаго са шматлікіх мясцовых балот, голы па пояс удзельнік павінен забіць максімальную колькасць лятаючых стварэнняў, не карыстаючыся забароненымі прыёмамі (хлапушкамі і г. д.). І яшчэ ў якасці трафея журы разглядае толькі цэлы (не расцёрты ў кашу) камарыны труп. Летась пераможцам гэтага захапляльнага спаборніцтва стаў 17-гадовы студэнт Хары Пеланпаа, які забіў за ўказаны час 21 камара. А ўсяго за час апошніх спаборніцтваў ад рук удзельнікаў конкурсу загінула 3560 крывасмокаў.

А яшчэ быў выпадак

Імператрыца Кацярына I надумала чаканіць медныя грошы. Адчаканілі, і аднарублёвая манета стала важыць 1,6 кг.

Яна ўяўляла сабой чатырохвугольную медную пліту даўжынёй і шырынёй 20 см. У кожным яе кутку быў выцiснуты круг з выявай дзяржаўнай пячаткі з гербам, а пасярэдзіне надпіс: «Цана — рубель. 1726 Екацярынбург».

Гэтыя грошы праіснавалі нядоўга: надта ж нязручныя яны былі ў абарачэнні. Калі, напрыклад, у 1748 годзе імператрыца Лізавета ўзнагародзіла Ламаносава за напісаную ім оду 2 тысячамі рублёў, грошы везлі на двух вазах. Кожныя дзесяць рублёў важылі пуд.

Расказваюць, што...

Платонаў напісаў аповесць «Впрок». Даў пачытаць яе Фадзееву. Той прачытаў, падкрэсліў шэраг, на яго погляд, ідэалагічна памылковых месцаў, і аддаў у выдавецтва. З'явілася вёрстка. Падкрэсленыя месцы ў ёй былі набраны курсівам. У такім выглядзе аповесць трапіла ў рукі Сталіна. Ён прачытаў, кваліфікаваў Платонава як кулацкага пісьменніка і паабяцаў: «Гэтая рэч «впрок» аўтару не пойдзе».

Анекдот

Пажылая багатая лэдзі выйшла замуж за маладога хлопца.

— І як гэта табе ўдалося яго на сабе ажаніць? — здзіўляецца яе сяброўка.

— Я яму сказала, што мне семдзесят два, хоць мне ўсяго пяцьдзесят восем...

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносін — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-31-98. ФАКС: 32-04-52, 68-28-77. E-mail: daily@zwyazda.belpak.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.
Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.
Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79. Тыраж 91852. Індэкс 63850. Зак. № 7163. Выходзіць 250 разоў на год. Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12